

UJ KELET

ESIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Posta
Külső ir. szám.
No. 23471A/929.

Aranykor
és kiadóhivatal:
Ciu, Str.
Baron L. Pop

Teléfono: 8-81. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kü-
lde: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
adók díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bányási sz-
egyetlen politikai napilapja.
Létezését utánuomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Ara 5 lej

Szerkesztés:
Leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Mar-
tina Ernő. Felelős szerkesztő: János
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: HÁ-
szegi Ernő, Strada Cobalcescu 23.

Szombat, 1937. március 13.

5697. EV. XX. ÉVF.
NISZAN 1. 60. SZAM

Goga fantasztikus számai

A keresztény nemzeti párt szemmel látha-
tólag kinosan feszeng a politikai életben el-
fogott helyén. A baloldalon a liberális kor-
mány sajátítja ki a cuzista programpontokat,
a jobboldalon pedig egy másik szervezet teszi
maga a politikában és másutt is egyre fé-
lmetesebbé.

A gogo-cuzisták azonban nem hagyják
magukat tullicitálni.

Goga személyesen állt fel tegnap a képvi-
selőházban, bizonyítást tenni arról, hogy
pártjának misztifikációi felülmúlhatatlanok.
Kijelentette, hogy az állampolgárságokat
sürgősen revizálni kell.

Bizonyíték? Egy megbízottja vizsgálatot
vezetett le Maramuresben és megállapította,
hogy ebben a megyében 65 ezer betolakodott
idegen állampolgársági jog nélküli él.

A többi megyékben nyilván hasonló a
helyzet.

Egyszerű szorzási művelettel megállapít-
ható az országban tartózkodó betolakodot-
tak száma. 72-szer 65 ezer az 4,680.000.

Goga azonban koncilians.

Kijelentette — nyilván a kisebbségek
iránti könyörületében és szeretetében, hogy
véleménye szerint mintegy félmillió beszí-
várgott, belopózott, betolakodott ember él
ebben az országban, illetéktelenül, törvény-
telenül, jogtalanul.

Ezek a számok mélyeséges hatást gyako-
roltak a parlamentre.

Még megrendítőbb hatást tesznek azon-
ban az országban, amelynek többségi közvé-
leményét hónapok és évek óta gyűlölködés
usztással preparálják a legfantasztikusabb
mesék, a legarcipritőbb misztifikációk befo-
gadására.

Hogyan is ne hatnának ezek a számok,
ha nemzet egyik legnagyobb fia, a nagy író
és kitűnő költő tárja fel őket.

Nem nehéz elképzelni, hogy minden igazi
hazafi az idegenek féltelmes áradatának
kizármával alszik és ébred egy ilyen beszéd
után.

Nem tudjuk, hogyan dönt ebben a kér-
desben a liberális kormány és parlament.

A romániai zsidóság mindenesetre most
már határozottan kívánja, hogy vigyék ke-
resztül az állampolgárságok revízióját.

Még pedig sürgősen.

Mert egy tisztességesen véghezvitt revízió
még a rosszhiszeműek számára is nyilván-
valóvá tenné, hogy mennyire lelkiismeretlen-
ül és minden skrupulus nélkül vezeték félre
a tömegeket.

Maramures megyében a legutóbbi, 1930-as
népszámlálás adatai szerint alig 36 ezer
zsidó él.

Ezzel szemben Goga 65 ezer Galiciából be-
tolakodott idegent talált Maramuresben, egy
olyan megyében, amelynek összlakossága
nem haladja meg a 140 ezer lelket.

Eszerint Maramures megye lakosságának
fele betolakodott idegen, aki jogtalanul szí-
vája a havasi levegőt és jogtalanul nyomorog
Borsán és Visulon.

De hát kik ezek az idegenek? Miféle nem-
zetiségűek?

Ha feltesszük, hogy a megyének mind a
36 ezer zsidó lakosa betolakodott és idegen,
még mindig marad másik 30 ezer, akiknek
eredete és nemzetisége homályban marad.

Kicsodák ezek és kicsodák? Franciák,
angolok, zulukafferek?

Talán csak nem számította Goga a mara-
muresi románokat is a betolakodott idege-
nek közé?

Jellemző, hogy nem akad miniszter, aki
egy ilyen nyilvánvaló valótanságot azonnal
rektifikáljon.

Jellemző, hogy nem akad maramuresi kép-
viselő, aki ne utasítaná vissza az ilyen ham-
isítást!

Revidálják végre, uraim, az állampolgár-
ságokat.

és végezzenek végül az idegen invázió
fantomjával, amelyet csak azért nem lep-
leznek le, hogy segítségével zavartalanul
usztihassanak.

A romániai zsidók központi tanácsa memorandumot terjesztett Pop Valer elé az etnikai arányosság kérdésében

A Zsidó Párt és az UER küldöttei az Iparügyi miniszternél Goga bejelentette, hogy a cuzista képviselők legközelebb kékingben jelennek meg a parlamentben

BUCURESTI, március 12. (Az Uj Kelet tud.) Pop Valer dr ipari és kereskedelmi miniszter ma délelőtt kihallgatáson fogadta a Romániai Zsidók Központi Tanácsának küldöttségét. A küldöttség, amelynek tagjai dr Fildermann, az UER elnöke, Misu Benvenisti ügyvéd, a Zsidó Párt főtitkára és Kiva Ornstein voltak, emlékiratot nyújtott át az iparügyi miniszternek a nemzeti munkavédelmi törvénnyel kapcsolatosan. Az emlékiratban a romániai zsidóság méltóságteljesen foglal állást az etnikai arányosság problémájával szemben. Pop Valer dr ígéretet tett arra, hogy a memorandumot át tanulmányozza és március 15-re, hétfőre újabb audienciát tűzött ki a központi tanács küldöttsége számára.

Egész sereg törvényt szavaztat meg a kormány március 27-ig

Bucuresti, március 12. A kormány tagjai ma délelőtt Tatarescu elnökletével minisztertanácsot tartottak. Megállapították a sorrendet, amelyben március 27-ig, tehát a parlamenti szesszió bezárásának napjáig a parlament előtt fekvő törvényjavaslatokat letárgyalatják. Eszerint a sorrend a következő lesz: költségvetés és ezzel kapcsolatos pénzügyi intézkedések, bányatörvény, munkaszolgáltatási törvény, a bírói kar átszervezése, osztályállapot és a felsokolai törvény módosítása.

A felsorolásban nem szerepel az etnikai arányszám bevezetéséről intézkedő törvényjavaslat, amelyet a jelek szerint — mint ahogy azt egyébként már megértük — rendeltörvény útján akar életbeléptetni a kormány.

Goga bejelentette, hogy pártjának képviselői kékingben fognak felvonulni

A parlament egyébként naponta három ülést is tart és olyan lázas, kapkodó tempóban tárgyalja a törvényjavaslatokat, hogy a képviselők és a törvényjavaslatok közötti kapcsolat elvesztésére adnak alkalmat. Goga például tegnap az ülés folyamán félbeszakította az egyik szónokot és kijelentette, hogy rövidesen az összes keresztény nemzeti párti képviselők a párt egyenruhájában, kékingben fognak megjelenni a kamara ülésén. Sassu igazságügyminiszter azonnal választott Gogának:

— Akkor mindannyian börtönbe kerülnek. A törvényt tiszteletben kell tartani.

Gogával szemben egészen más hurokat pengetett egyik hive: Ianculescu gogista képviselő. A tegnap esti ülésen Ianculescu beszéde során a következőket mondotta:

— Midőn törvényt készítenek mindazoknak megfékezésére, akik szembeszállnak a törvénnyel, midőn törvényeket csinálnak törvények fölé és bíróságokat bíróságok fölé, amelyek az ország oltáiraiból politikai klubokat csinálnak, szeretném látni azt az embert, aki nem eszmél magára és beéri azzal, hogy politizáljon. Mert tudják meg, uraim, hogy valamennyien ugyanazon sorsra jutunk!

Ianculescu nyilván ama bizonyos szélső-jobboldali szervezetre célozott, amelyről oly sok szó volt az utóbbi időben.

Egy különös törvényjavaslat

A törvénygyártásnak ebben a lázas tempójában egyébként egészen különös alkotás-

sok kerülnek a parlament elé. Így a Dreptatea számol be arról, hogy miközben Sassu igazságügyminiszter veri mellét a képviselőház szószerkén és kinyilatkozza, hogy fenntartja a rendet és megvitatja a bűnösöket a szenátusban törvényjavaslatot nyújtott be, amely megszabadítja a bűnösöket az anyagi kártérítés kötelezettségétől. A különös törvényjavaslat a következőképpen hangzik:

1. szakasz. A most érvényben lévő végrehajtási törvényektől eltérően nem lesznek végrehajthatók azok az összegek, amelyek halált, vagy munkaképtelenséget okozó, testisértést okozó, bántalmazás, vagy baleset folytán ítélték meg.

2. szakasz. Minden ilyen kártérítési összegekkel kapcsolatban folyamatban lévő végrehajtás, vagy biztosítási végrehajtás megszüntetnek tekinthető. Ezen intézkedések törvényes megszűntetése bármilyen uton, bármilyen fórum előtt felmutatható mindaddig, ameddig közbe nem jön olyan határozat, amely a végrehajtást végleg lezárja.

Sassu helyettes igazságügyminiszter.

A törvény első szakaszához fűzött magyarázat szerint kivétel képez annak intézkedése alól az áldozat kezelő orvos honoráriumra, a gyógyszerész követelése és az ügyvéd honoráriumra, aki a kártérítés megítéléséért dolgozott. A Dreptatea a törvényjavaslatához a következő rövid kommentárt fűzi: „A dolog egyszerű. Baccuban rendbontások voltak. Az áldozatok kórházba kerültek, a házakat nem lehet többé lakni. A kormány beismerte a hatóságok bűnösségét. Logikus volna tehát, hogy az áldozatok kártérítést kapjanak és a bűnös tisztviselők viseljék annak következményeit. Ez volna logikus, ha Sassu közbe nem lép. Sassu azonban közbelépett s amennyiben tervezetéből törvény lesz, a tisztviselők megszabadulnak az anyagi felelősségtől.

„Egy új bélyegilleték

Ugyancsak a Dreptatea mutat rá arra, hogy az új költségvetés különböző illetékek sorozatos emelését hozza. A tegnapi ülésen kiderült, hogy egy új bélyegilleték kivetését javasolják a parlamentnek: a kulturális bélyeg. Egy 5, 10, 20, 50, 100, 300 és 500 lejes kulturális bélyeg kell majd ragasztani minden, a közoktatásügyi minisztérium által kibocsátott, vagy ehhez a minisztériumhoz benyújtott kérvényre és aktára. Így például 20 lej valamely ügy megszüntetése, 300 lej valamely tanuló újból való levezégtatása, 500 lej egy évben két vizsga letételének joga és száz lej bármely aktamásolat, láttaozás és így tovább.

VILAG TUKRÁ

Bialik emléke

Bialik halála után Bialik-intézet alakult a Jewish Agency mellett, azzal a céllal, hogy a költő szellemében szolgálja a héber irodalom és kultúra fejlődését. Ennek az intézetnek legjelentősebb teljesítménye a „Kneseth” című évkönyv kiadása. Bialik maga is kiadott egy „Kneseth” című irodalmi gyűjteményt Oroszországban, 1917-ben és azt a nevet választották az emlékének szentelt évkönyv címlapjára is. Tavaly jelent meg e gyűjtemény első kötete és most hagyta el a sajtót a második kötet a telavivi Dvir kiadásában és Jakob Kahan és F. Lachover szerkesztésében. Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy ez a könyv a legjelentősebb eseménye a héber könyvpiacnak.

Bizonyos hagyomány fejlődött már ki a „Kneseth” tartalma tekintetében. Az 540 oldalas kötet első része Bialik emlékének szól, a költő irodalmi hagyatékából közöl különböző munkákat. A második rész önálló költeményeket tartalmaz és beszélget-beli ügye minden jelentős héber írónak, hogy reprezentatív irással szerepeljen a könyvnek ebben a részében. A harmadik rész tudományos essyekből áll. Ebben a évben azonban négy fejezete van a Knesethnek: a negyedik rész „Az év” címet viseli.

Természetesen Bialik irodalmi hagyatékára iránt nyilvánul meg a legnagyobb érdeklődés. Jelentős része ennek a fejezetnek a fiatal Bialikról szól. Az egyik verse 1890-ből származik, amikor Bialik a woloszini jesiva növendéke volt és ugyanebből az időből datálódik két levél (1890—91.). A vers és a két levél is ugyanannak a szellemnek a kisugárzása, ugyanabból a hangulatból fakad, amely később a „Hamamid” (A talmudista) című nagy költeményben öltött testet. A tizenhét éves jesiva-növendék tele van életvággyal, a természet és valóságos világ áhítozásával. A foliánsok rabjának érzi magát. A levelekben szenvedélyes váddá emelkedik az a hangulat. A tizenhét éves fiu elpanaszolja ifjúságának elvesztését. Modern hangzásu eszmék csendülnek ki a levélből a helyes gyermeknevelés fontosságáról, ami az egész életre döntő jelentőséggel bír. Az ő gyermekkorra mártírium volt és most önvádban és nehezeltében jut kifejezésre a fiatalkori szenvedés. De milyen költői szellem, milyen csodálatos és lendületes nyelvezet lüktet már ezekben a levelekben! A címzett, aki a leveleket 47 évvel ezelőtt kapta Bialiktól, Schitomirből küldte el ez értékes dokumentumokat Rawnitzkinek Tel-Avivba, az egyiket lemásolva, a másikat eredetiben.

E két különösen fontos és érdekes dokumentumon kívül töredékeket közöl még ez a rész a „Habachur” (Az ifju) című elbeszélésből és néhány strófát Bialik népdalaiból, amelyeknek megírása idején nem lehet megállapítani. Végül a „Déli fény” című költeményből találunk egy töredéket, amely a kiadó véleménye szerint az utolsó időben íródott és az által is jellemző, hogy a szefárd kiejtés szerint íródtak a versek. A költemény mindenesetre az érett bialiki nyelvművészet magasiatán áll.

Irodalom-történeti szempontból rendkívül érdekesek Bialiknak dr. Josef Klausnerhez, a héber egyetem tanárához írott levelei, amelyek 1903—5 évekből származnak és legnagyobb részben a „Hasiloach” szerkesztőségi ügyeire vonatkoznak. Tületek is vannak itt kortársai írók munkáiról,

igy például egy 1903-ból datálódó megjegyzés Brenneről, akit Bialik akkor a legjobb fiatal elbeszélőnek tartott. Bialik mindig szigorú kritikus volt és ellensége a frázisoknak és jelszavaknak. Ezért érdemes elolvasni minden szavát régmúlt dolgokról is. 1905 február 14-én, az orosz forradalom idején azt írja Klauznernek, hogy „most nincs ideje a költészetnek” és erre vezethető vissza a zsidó közönség csökkenő érdeklődése is. Mindenki érzi, hogy elérkezett a cselekvés ideje és a cionizmus is tetteket követel és nem szavakat.”

A Bialikról szóló írások sorát Jakob Fichmann nyitja meg ötven oldalas tanulmányával, amelynek „Bialikkal” a címe. Fichmann rendkívül érdekes epizódokat közöl Bialikkal való hosszú együttéléséből az odesszai és varsói napokból, az orosz forradalom és pogromok válságos idejéből a világháború kitöréséig és végül Bialik utolsó éveiből Palesztinában. Aki betekintést akar nyerni a termékeny korszakába a héber irodalomnak és a zsidó nemzeti mozgalomnak, az sokat meríthet Fichmann mindvégig lenyűgöző elbeszéléseiből. Csak ezekből az írásokból tűnik ki teljes valóságában, hogy milyen nimbusza volt akkor a zsidó ifjúság előtt az odesszai zsidó kultúrközpontnak. A fiatal Fichmann, aki már akkor jeles lírikus volt, belső izgalmal lép át Bialik házána küszöbét. Akkor még élt Mendele és Odessza Bialik és Rawitzki, a fiatal Csernichowski, Ben-cion, stb. városa volt. Schneurt és Jakob Steinberget is itt találja Fichmann. Előbbi gyermek volt még akkor, de nagyon tehetséges és ugyanakkor tiszteletlen is, Bialik azonban sokra becsülte őt, dacára ellenzéki magatartásának. Varsóban egészen más irógárdát talál Fichmann. Itt van Peres is, Nomberg, Frischmann, stb. Bialik elveti a kávéház-irodalmiságot, de mire visszatér Odesszába már európaizálódott és visszavágyik Varsóba. Következik az 1905-ös forradalom éve, az odesszai borzalmak napjai. Fichmann véletlenül szemtanuja a „Potemkin” páncélos lázadásának és a tüznek, amelyet ez a városban előidézték és ez ösztökéli Bialikot a „Meglát ha-és” (A tüzkeresztes) megírására. Bialik ebben az időben nagyon termékeny volt. Végül Bialik palesztinai élményeiről beszél Fichmann és az egész elbeszélésből a maga teljes elevenségében és bensőséges valóságában emelkedik ki Bialik egyénisége.

Számos tanulmány olvasható még ebben a részben E. M. Lipschütz, Klausner professzor, Parnes, Lachover, stb. tollából.

A második részben közölt önálló költemények sorában első helyen Csernichowski áll, aki egy bibliai Dinah-fejezetet írt át eredeti költemény formájában. Ez a rész közli Jakob Ariel „A küldönc” című négyfelvonásos drámáját is. Megemlítendő még Aser Barash „Tüzoszlop” című elbeszélései, David Vogel költeményei, stb. A harmadik rész Gershom Sholem, H. Scherman, Cvi Karl, Hugó Bergmann, stb. tollából közöl rendkívül értékes tanulmányokat.

Az utolsó fejezetben az elmúlt esztendő krónikáját olvashatjuk. Bevezetésül Ben Guron naplószerű feljegyzéseit közli, kezdve a luzerni cionista kongresszussal és végezve az 1936 októberében befejezett arab sztrájkjal. Figyelemreméltó politikai megjegyzések vannak itt Angliáról és az arabok politikájáról a szerző ismert nézeteinek megfelelően.

A Knesseth utolsó része az elmúlt év héber könyvkrónikájáról szól. (R. W.)

— Erőteljes, kővér egyéneknek, köszvényeseknek és aranyérben szenvedőknek reggelként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Az orvosok ajánlják.

Ramagna és fültz
kalapokat
inget és nyakkendőt legolcsóbban
FODOR EMIL & Co.
uridivat cégnél vásárolhat.
Calea Regele Ferdinand 10. szám.

Madgearu hatalmas filippikában a kormányt vádolta az anarchikus állapotok elharapózásáért

Az ostromállapot vitája a kamarában. Milyen forrásból táplálják a szélső jobboldali sajtót

Bucuresti, március 12. (Az Uj Kelet tud.) A parlament éjszakai ülésén megkezdtek az ostromállapot meghosszabbításáról szóló törvény vitáját. Elsőnek Virgil Madgearu, a nemzeti parasztpárt szónoka szólalt fel és rámutatott, hogy a kormány harmadszor kéri a rendkívüli állapotok meghosszabbítását. Indoklásul a kormány megismétli, amit első alkalommal is mondott, és pedig, hogy az intézkedéseket továbbra is szükségessé teszik az országban jelentkező szélsőséges jelenségek.

Kell-e az ostromállapot

— Ez az egyszerű megállapítás, hogy három év után még fennállanak ugyanazok az okok és körülmények, melyek a rendkívüli intézkedéseket szükségessé tették,

a legsúlyosabb verdit a kormány ellen és ezt a verdit éppen a kormány elnöke mondta ki.

Az ostromállapot csak háború idején megszokott rendkívüli intézkedés. Csak akkor lehet tartós létjogosultsága. Minden más esetben csak, ha a közrendet nagy veszélyek fenyegetik, lehet az ostromállapot eszközéhez nyulni, de csak rövid időre, mint ahogy az más országokban is történik, míg a rend helyre nem áll.

Az alkotmányosság történelmében nincs még egy olyan kormány, amely az ostromállapotot állandó kormányzási eszköznek éveken keresztül használta volna.

Ilyen intézkedésekkel rendszerint a legrövidebb idő alatt helyreállították a rendet és végül visszaállították az alkotmányos szabadságokat. Így történt ez nagy társadalmi zavargások, vagy lázadások idején.

— A román kormány azzal, hogy három

évig tartja fenn a rendkívüli állapotokat és még a negyedik évre is azoknak meghosszabbítását kéri, tehetetlenségének leg-síralmasabb bizonyítékát adja. Az ostromállapot-törvény mellett két különleges törvénye is van, az egyik a közrend, a másik az államvédelemre vonatkozó törvény és azzal, hogy most újabb meghosszabbítás-hoz fordul, a kormány nem tett egyebet, minthogy nyilvánosan beismerte tehetetlenségét.

A még ma is fennálló körülmények

— Három évvel ezelőtt olyan körülmények között kérték az ostromállapot megszavazását, amelyek igazolták az időleges intézkedések szükségességét. Akkor azt mondták, hogy az ostromállapot csak addig tart, míg a kormány különleges törvényei lesznek a helyzet megoldására. Ezeket a törvényeket megszavazták, évek óta rendelkezik is fölöttük és ma újra azt állítják, hogy az ostromállapot-törvény azért szükséges, mert azok a körülmények, amelyek bevezetését szükségessé tették, ma is fennállnak.

Miben állnak az igazi okok

— A kormánynak ezen nyilatkozatával szemben fel kell vetnünk a kérdést, melyek azok az okok, amik ezt a helyzetet előidézték és

kire hárul a felelősség a mai szomorú körülményekért, amelynek közepette a parlament egyetlen esetben sem utasította el a rendkívüli intézkedésekre vonatkozó törvényjavaslatokat.

Azt mondták, hogy az elégedetlenségek okai nemzeti és társadalmi természetűek. De minden kormánynak elemi kötelessége, hogy a jó gazdálkodás minden eszközt

felhasználja, hogy megelőzze azt, hogy az elégedetlenség az államrendet veszélyeztető formákat öltsön.

Minden kormánynak kötelessége, hogy intézkedéseket tegyen azok ellen, akik a normális rendtől eltérnek, veszélyes agitációkat kísérik meg és erőszakos eszközökkel önmaguk akar-nak igazságot szolgáltatni.

A román elem támogatását úgy meglehetett volna oldani, hogy ebből ne lehessen agitációs platformot teremteni.

— Miért bűnös az ország, miért kell bünhödni a szabadságjogok megvonásával azokért a politikai sötét mesterkedésekért és a kormánynak bizonyos anarchikus alakulatokkal való cinkosságáért, melyeknek mozgalmával a kormány indokolni igyekszik a rendkívüli intézkedéseket? De függetlenül ezektől az állapotoktól, amelyek a Tatarescu-kormány szerint fennállnak, ama következtetés mellett kell maradnunk, hogy éppen a kormány ismerte be nyíltan az anarchia elfojtásában tehetetlenségét. A kormány a félrevezetés, az intrika és a rágalmasz fegyverreit használta mindazok ellen, akik őszintén és lojálisan aggodtak az ország alapvető érdekeiért és ténylegesen támogatták a terrorista szélsőséget, sötét pártérdekekből. A kormány ellenséges atmoszféra felkeltését támogatta és ezek a gyilkosságokra alkalmas légkört teremtette meg.

A büntetlenség biztonságában követek el gyilkosságokat.

Azokat a cikkeinket és megnyilatkozásainkat, amelyek igyekeztek a közvéleménynek a terrorista metódusok elleni felzárkózását ismertetni, kicenzúrázták, de nyilvánosságra engedték mindazokat a cikkeket és manifesztumokat, amelyek felmagasztalták a gyilkosságokat.

Törték, hogy háborút üzenjenek és a legvéresebb hadjáratot vezessék az állam, az alkotmányos rend ellen, szabadjára engedték a gyilkosságra való uszítást és a végrehajtó osztagok alakulását, az eskütételeket, ítéleteket és hasonló, a román állam életében szégyenletes „ujtásokat”. És mindez az állami apparátus szemeláttára és tehetetlen miniszterek bűnös engedékenysége révén történt.

A jobboldali sajtó pénzforszási

— Az utóbbi években még inkább, mint a semlegesség idején, a földből nőtt ki egész sereg lap és folyóirat, melyek a külpolitikai irányvonal megváltoztatásával egyidőben a gyűlöletet és a gyilkosságot hirdették.

Ezeket a lapokat jórészt ingyen osztják szét és elárasztják vele az országot. A kormány megelégszik azzal, hogy tudja az alapok eredetét, amelyek ezeket a lapokat táplálják, de bizonyítékokat még sem tudott gyűjteni.

A politikai merényletek pereit a kormány esetéről-esetre bírálja el. Nem akarják ki-nyomozni a morális tetteket és a merényletek kitervelőit. Folyton elődazzák megbüntetésüket, ami újabb bátorítást jelent politikai merényletek elkövetésére.

— Kétség sem fér hozzá, hogy minden a tekintélyt őrző kormány, melyet igazán foglalkoztatott a nyugalom és a közrend helyreállítása, nem tűrte volna ezt a helyzetet. De ez a kormány tájékozatlan és ingadozó magatartásával támogatta az anarchikus áramlatokat és amikor mégis kénytelen volt intézkedéseket tenni, ezeket sem alkalmazta és ezáltal az állam-tekintély szétforgácsolódását idézte elő.

Végül Madgearu követelte, hogy a kormány vessen véget ezeknek az állapotoknak, ismerje be tehetetlenségét és távozzék az ország éléről.

KÉT NAP MULVA
AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK
I. OSZTÁLYÁNAK
A HUZÁSA

Vásároljon még ma
SORSJEGYET A NAGY
13. Sorsjátékra.

A SORSJEGYÁRUDÁK
csak MA ÉS HOLNAP
vannak NYITVA

Siessen!

Iorga, Cu
hogy
védelmi

Go
65

„A szená
javaslat v
kor, aki
mit ért a
sék megér
hogy most
rog veszél
sek szikse
határozott
mány a r
szik. De m
delmet tör
landó az e
tenni. (A j
módosítand

„A romá
érdekébe
iparosok
román v
A román
zést is ha
hogy romá
sokról van
nem teszik
sebségek
Iorga: I
Cuza ur.
őli a tran
kerakataim
denféle ro
litorozott,
helyzet ez
olyanok, a
és ezt meg
sem tetsze
A. C. C.

Iorga: I
tényekkel,
semmit ne
gojunk d
lyekről,
szereztünk
románok k
gyok, mer
és kár vol
aki nem r
nem kap
mint Cuza
em az em
D. R. I
mán elem
szükség, a
a zsidókk
Cuza: T
Iorga: J

Go

Miközbe
sebségi
jobboldal,
hangon és
ségével az
zióját köv
évvél ezel
székéről ez
az ország
akik nem
csalárd ut
eredmény

Az állampolgársági egyenlőség válságos órái

Iorga, Cuza és D. R. Ioanitescu már csak afőött vitatkoznak a szenátusban, hogy a zsidókat, vagy az összes kisebbségeket zárják ki a törvények védelméből. 90 szenátor közül 30 szavazott Cuza módosító javaslata mellett

Goga fantasztikus meséje a képviselőházban 65 ezer maramuresi idegenről és egy félmillió betolakodotról

Olvassa az Uj Keletet

Iorga és Ioanitescu tullicitálják Cuzát is

„A szenátusban az iparvédelmi törvényjavaslat vitája során felszólalt Cuza professzor, aki annak tisztázását követelte, hogy mit ért a törvény „román iparos“ alatt. Tesék megérteni — mondotta Cuza, — hogy hogy most, midőn a román nemzet léte forog veszélyben, midőn gazdasági intézkedések szükségesek a román elem védelmére, határozott intézkedéseket kell tenni. A kormány a nemzeti munka védelmével dicsekszik. De midőn arról van szó, hogy ezt a védelmet törvényjavaslataiba iktassa, nem hajlandó az egyedül lehetséges formában megtenni. A javaslat a következőképpen volna módosítandó:

„A román középosztály megermentése érdekében Bucurestiben megalakul az iparosok nemzeti hitelintézete, amely román vérségű iparosokat finanszírozza.“

A román vérségű iparos helyett más kifejezést is használhatnak, de legyen világos, hogy román és általában keresztény iparosokról van szó, mert ebben a tekintetben nem teszünk különbséget a keresztény kisebbségek között.

Iorga: Pedig különbséget kellene tenni, Cuza ur. A bucaresti román iparost megöli a transzilvániai és banati gyárak itteni lerakatainak konkurenciája, amelyek mindenféle rossz butort adnak el, fényesen pulitorozott, de ki nem száradt fenyőfából. A helyzet ezeknél a következő: Összetársulnak olyanok, akik önmaguk Cuza ur, nem tetszenek és ezt meg is mondja, lehet, hogy nekem sem tetszenek, bár nem mondom...

A. C. Cuza: Rosszul teszi, ha nem mondja.

Iorga: ...összetársulnak szóval keresztényekkel, de olyan keresztényekkel, akik semmit nem kívánnak jobban, mint csomagoljunk össze és menjünk el azokról a helyekről, amelyeket annyi vérontás útján szereztünk meg. Ugy, hogy én is a vérségi románok kizárólagos segítése mellett vagyok, mert a többiek segítenek önmagukon, és kár volna egyetlen kölcsönt is adni annak, aki nem román, addig, amíg minden román nem kapott. De én még tovább megyek, mint Cuza. Ha ez utóbbiak keresztények is, én az emberek származását is nézem...

D. R. Ioanitescu: Cuza ur, szóval a román elem kiképzésére és felemelésére van szükség, az összes kisebbségekkel, nemcsak a zsidókkal szemben.

Cuza: Természetesen ezt nem is vitatjuk.

Iorga: Akkor megértettük egymást.

Goga fantazmagóriái félmillió „hamis állampolgárról“

Miközben a szenátusban a zsidó és kisebbségi iparosok egzisztenciájára tört a jobboldal, Goga a képviselőházban patetikus hangon és légből kapott számadatok segítségével az állampolgárságok általános revízióját követelte. Kijelentette, hogy már két évvel ezelőtt szóvá tette a képviselőház székéről ezt a kérdést. Az igazság az, hogy az országban rengetegen vannak olyanok, akik nem állampolgárok és mások, akik család nem jutottak állampolgársághoz. Az eredmény az, hogy véleményem szerint egy

Cuza: En csak azt akartam mondani, hogy nem érzünk ellenségesen a keresztény kisebbségekkel szemben, akikkel együtt élhetünk.

Iorga: Ha az ő konkurenciájuk megöli bennünket, akkor nem élhetünk együtt. Alimanesteanu pénzügyi alminiszter: A pénzügyminisztérium reméli, hogy úgy, ahogyan ezt a törvényt tiszta román gondolatlat készítették el, úgy román szívről fogják alkalmazni és a „román iparos“ fogalmának olyan interpretációt fogunk adni, amelyen kell.

A pénzügyi alminiszter eme fölöttébb megnyugtató kijelentése után a szenátus elvetette Cuza professzornak a törvény 8-ik szakaszához előterjesztett módosító javaslatát, amely arról szól, hogy „csak etnikai román származású iparosok vehetik igénybe a hitelintézetet.“

Amire jó a németországi példa

A Cuza-féle módosítás fölött egyébként igen érdekes vita indult meg, amennyiben fel-emelte ellene szavát Binder szenátor, a romániai németek szenátusi képviselője is. Binder arra hivatkozott, hogy az alkotmány egyenlő jogokat biztosít az ország összes polgárainak. Iorga megharagudott Binder okvetetlenkedéséért és természetesen a többség lelkes tapsai mellett visszautasította a szász szenátor furcsa szempontjait... Rámutatott arra, hogy míg a román iparosok a magyar rezsim alatt nehéz sorban voltak, addig ma a németeknek a legkevésbé van joguk arra, hogy panaszkodjanak. Végül emlékeztette Bindert arra, hogy mi történik ma Németországban, ahol a kormány eltörp mindent, ami kisebbségi jog és a német faj elsőbbségét embertelen és túlzottan kemény formában hangsúlyozza ki.

Nistor munkaügyi miniszter Cuza javaslata ellen szólt fel és „hamis nacionalistáknak“ nevezte azokat, akik ebben a kérdésben agítálnak. Végül szavazásra tették fel Cuza javaslatát, amelyet 62 szavazattal 31 ellenében elvetettek. Mászóval a szenátus egyharmada Cuza professzor mellett foglalt állást. Mellette szavaztak a három-négy curista szenátoron kívül a vaidisták, a tábornokok, akik jogszerinti tagjai a szenátusnak, néhány prelátnak, a jobboldali liberálisok és Manolescu, aki felszólalásával is támogatta Cuza javaslatát.

félmillió ember él az országban, akik kívülről jöttek és akiket a békeszerződés értelmében ki kell dobn innen. A kormány időről-időre a közvélemény nyomására kiszajátítja más pártok eszméit, amelyeket igyekszik megvalósítani. Ezek a megvalósítások azonban rendkívül enyhék és tökéletlenek. Mindenesetre túlkészen veszi észre a kormány, hogy létezik Romániában a nemkívánatos emberek problémája, akik nem állampolgárok és akik szabadon sétálnak ebben az országban. Nem tudja a kormány,

Hogy egy igazán jó krém az Ön bőrének mit jelent, azt legjobban a házi munkák alkalmával tapasztalhatja. És a Nivea-krém olyan olcsó!

CREMA NIVEA

hogy az összes megyék, különösen Bucovinában és Északbasarabiában tele vannak ilyen emberekkel?

Hogyan talált Polizu tábornok 65.000 „befurakodott“ Maramuresben

— Midőn belügyminiszter voltam, Polizu tábornokot Maramuresbe küldöttem bizonyos misszióval. A tábornok három hónapig tartózkodott ott. Az egész közigazgatás rendelkezésére állt annak megállapítására, hogy hány idegen került Maramuresen át az országba. Polizu tábornok megállapította, hogy hatvanötezer ember él a megyében, akik nem állampolgárok és akik befurakodtak Maramuresbe. E megállapításnak ma is nyoma kell, hogy legyen a belügyminisztériumban. Emlékezem rá, hogy a tábornok egész szerény derékra való peccsét hozott magával, amelyekkel ott a személyazonossági iga-

zolványokat hamisították. Ha egyetlen megyében hatvanötezer befurakodott van, képzeljük el, hogy összesen hányan vannak. Olvassák csak el a Tharaut testvérek „A keresztény ányékában“ című könyvét, amelyben leírják, hogyan nyult el Gaičia Transzilvániába és különösen Maamuresbe. Románia ma is állandó szintere az idegen immigrációnak. Egyeseket Horthy kényszerített arra, hogy elhagyják Magyarországot, mások az orosz-lengyel háború nyomán jöttek Basarabiába. Az utolsó tömegbevándorlás Berlinből indult el. Jöttek az emberek, lelepedtek és én azt hiszem, hogy a Blokkhausok többsége, amelyeket a fővárosban látunk, ezeké a Németországból, vagy Magyarországból kiűzött embereké.

Goga végül annak a véleményének adott kifejezést, hogy a liberálisok helyesen tennék, ha e kérdés megoldását átengednék egy másik kormánynak, amely már tiszta nacionalista szempontok szerint végezné azt el.

Mussolini megérkezett Libiába

TOBRUK-TRIPOLISZ, március 12. (Rador.) Ma reggel 8 órakor a Pola körül fedélzetén Mussolinival, befutott a kikötőbe. A kikötőben horgonyzó libiai tengeri egységek díszlövészekkel üdvözölték a Ducet, mielőtt repülők keringtek a kikötő felett.

Olaszország Németországgal azonos választ ad Angliának a rajnai paktum ügyében küldött jegyzékére

A párizsi „Excelsior“ szerint a második Locarno — lázalom

Róma, március 12. (Rador.) Olaszország választ az elmúlt év november 17-i angol jegyzékre a rajnai paktumot illetően, valószínűleg a közeli napokban átnyújtják. Állítólag a német válasszal egy napon adják a választ, amelynek szövege majdnem egyezni fog a német jegyzékével.

Párizs, március 12. (Rador.) Az Excel-

sior „A második Locarno lázalom“ cím alatt cikkezik, rámutatva arra, hogy Németország taktikája változhat, de vezérrelve változatlan marad és pedig: elválasztani egymástól a béke keleti és nyugati biztosítékait és megsemmisíteni Anglia és Franciaország befolyását Közép- és Kelet-Európában.

Tavaszi új áron vásárolhat

női, férfi és gyermek harisnyát, pullo vereket, női habselyemfehérneműt, blúzokat

hercules. a. d. b. cernăuți

Gyári lerakatánál
CLUJ, Calea Regele Ferdinand 13.

Most szerezzék be tavaszi szükségleteit

elbocsátott tisztviselőt neveztek ki a clují munkakamara kormánybiztosává

A munkakamara 4500 tagja tiltakozó akcióra készül a kinevezés ellen

Cluj, március 12. (Az Uj Kelet tud.) A clují munkakamarának kínos szenzációja van. Petre Bucoveanu képviselő, a lemondott munkakamarai kormánybiztos helyébe a munkaügyi minisztérium új kormánybiztosát nevezte ki. Az új kormánybiztos egy negyedéves orvostanhallgató, a kamara volt napidíjas tisztviselője, akit néhány hónappal ezelőtt elbocsátottak állásából.

Ki az új kormánybiztos?

Az új kormánybiztos, Jorgu Valcu, kinevezésének igen érdekes előzményei vannak. A munkakamarai választások megejtése után, amikor dr. Chirilă Victor elnökkel az élén, az új vezetőség átvette a kamara ügyeinek az intézését, az egyik fiatal napidíjas tisztviselőt, Jorgu Valcut, aki ellen súlyos panaszok merültek fel,

munkakörének elhanyagolása miatt, fegyelmi bizottság elé állították. A fiatal embert rövidesen eltávolították a munkakamara kötelékéből.

Nem egyedülálló eset ez és nem egyszer fordult már elő tisztviselőikkel. A clují munkakamara esetében azonban nem fejeződött be ilyen egyszerűen az ügy. A fiatal ember elbocsátása után a bucaresti szélsőjobboldali sajtóban élénk kampány indult meg a clují munkakamara és annak vezetősége ellen. Az Univerzumban, a Naționalul Nouban és a Porunca Vremii-ben egymást követték a képtelennél képtelenebb cikkek azokról a borzalmas állapotokról, amelyek a munkakamaránál vannak. Pofozzák a tisztviselőket, irták ezek a lapok, elnyomják a román alkalmazottakat, magyar himnusz és kommunista internacionálét énekelnek az üléseken, stb., stb.

Vizsgálat a kamara ellen

Hogy a vérvádlegendáknak véget vessen, a kamara elnöksége vizsgálatot kért maga ellen a munkaügyi minisztériumtól. A minisztérium dr. G. I. Ghilelea vezérinspektort küldte le a kamarához, hogy az ügyet kivizsgálja. A vezérinspektor kategórikus rövidséggel terjesztette fel jelentését a minisztériumhoz. Nem pofozzák a tisztviselőket, mondotta a jelentés, tizennégy román hivatalnok van és két kisebbségi gépirónó, nem beszélnek magyarul az igazgatósági üléseken, nem éneklék a magyar himnusz és nem éneklék az internacionálét sem az összejöveteleken.

Az ügy ezzel a munkakamara részéről befejezést is nyert volna. A szélsőjobboldali lapok támadásai azonban ezután sem szűntek meg.

tek meg. Többször jelentek meg újabb támadó cikkek a kamara igazgatósága ellen.

Miért mondott le Bucoveanu?

Nem lehet tudni, a támadásoknak volt-e a következménye, hogy Bucoveanu Petre, liberális képviselő, a kamara kormánybiztos

elfoglaltságára való hivatkozással lemondott a kamaránál viselt tisztségéről.

A lemondást a minisztérium mindenesetre tudomásul vette, értesítette erről a kamarát és bejelentette azt is, hogy az új kormánybiztos kinevezésére, rövidesen sor kerül.

Negyedéves orvostanhallgató — a kormánybiztos

Tegnap aztán megérkezett a kamarához a miniszteri átirat.

Az újonnan kinevezett kormánybiztos Jorgu Valcu.

A kinevezés nagy megdöbbenést váltott ki a kamara tagjainak körében. Eltekintve attól a kampánytól, amely valószínűleg a fiatalember kezdeményezésére indult meg a kamara ellen, a kamara tagjai semmiesetre sem

tartanak alkalmasnak egy negyedéves orvostanhallgatót arra, hogy a kamara vezetésében aktív irányító részt vegyen, a kamarát politikailag ellenőrizze és hogy ő legyen az, aki a kamara működéséről a kormánynak előterjesztéseket és jelentéseket tesz.

Ugy a kisiparos, valamint a tisztviselő és munkásszekciók, melyeknek tagzáma, a clují kamarához tartozó hat megye területén mintegy négyezeröttszáz embert tesz ki, már bejelentették a kamara elnökségének tiltakozásukat a kormánybiztos kinevezése ellen.

A kamara igazgatósága holnap délután ülést tart, melyen a kinevezés kérdésével foglalkoznak és amelyen valószínűleg elkészítik a minisztériumnak küldendő memorandumot, amelyben tiltakozni fognak a kinevezés ténye ellen.

Az elbocsátott tisztviselőnek kormánybiztossá való kinevezése a kamara tagjait megrázkóztatta. Azt viszont, hogy a jobboldali lapoknak mi lesz ezután az álláspontjuk, azt még nem tudhatjuk. Valószínű azonban, hogy ez a sajtó sikerének fogja elkönyvelni a kinevezés tényét, hiszen egy negyedéves orvostanhallgató kétségtelenül alkalmas személy lesz arra, hogy a „bűnfészekben“, ahogy a Porunca Vremii a kamarát nevezte végre „rendet teremtsen“.

A tiltakozó akció eredményét mindenesetre rendkívüli érdeklődéssel várja a kamara elnöksége. (—én)

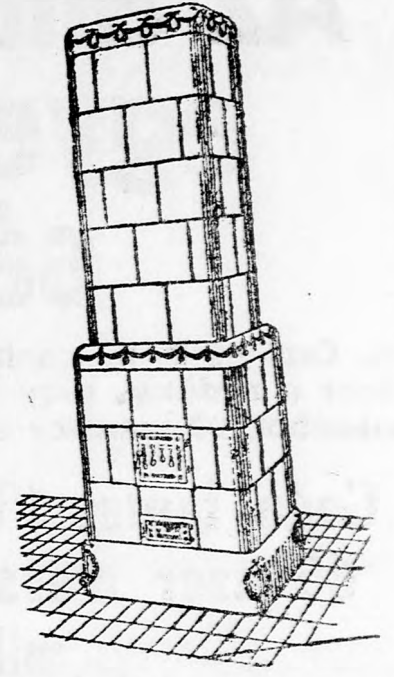
I. osztályu

bistrijai kályhák, kandallókat raktáron tart

Graef kályhás

Szállít helyi gyártmányu kályhák is, eszközöl átrakást, javítást és fayencfalburkolást

Piata Unirii 8 udvarban

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyminisztérium függesztette a kávé- és pamut-készletek felvételét

A pénzügyminisztérium körrendeletben utasította a pénzügyigazgatóságokat, hogy az április elsejével fogyasztási illetek alá kerülő kávé- és pamut-készletek felvételezését függeszték fel. Ezekre a felvételezési munkálatokra maga a pénzügyminisztérium fogyasztási adó igazgatósága adta ki korábban a rendeletet.

Egyébként a napokban Cancicov pénzügyminiszter előtt megjelent a bucaresti kereskedelmi és iparkamara egy küldöttsége, amely arra kérte a minisztert, hogy a meg-

levő készleteket mentesítse a kormány az új fogyasztási illetek alól és egyben a készletek bejelentési kötelezettségét is függesztse fel. A miniszter a küldöttségnek kijelentette, hogy amennyiben a jelenlegi készletek megadóztatásának elengedése révén a kincstár nem szenved jelentékenyebb károsodást, a küldöttség kérését támogatni fogja. A miniszter azonnal megbizta Simionescu pénzügyi államtitkár annak a tanulmányozásával, hogy körülbelül mily összegre ruhgat a jelenlegi készletek fogyasztási adója.

A Banca Nationala elrendelte a visszleszámitolt váltók etnikai szempontból való felülvizsgálását

Bucuresti, március 12. (Az Uj Kelet tud.) A Banca Nationala központi igazgatósága körrendeletben utasította fiókjait, hogy legkésőbb nyolc napon belül küldjenek be részletes kimutatást a központnak a tárcájukban fekvő visszleszámitolt váltóállomány összetételéről.

A rendelet végrehajtása során a jegybank fiókoknak a következő kérdésekre kell feleletet adniok:

1. Mily összegre rug a kerületükben leszámított váltóállomány;
2. minő az etnikai megoszlása azoknak az adósoknak, akik elfogadványai leszámításra kerültek;
3. milyen garanciákat fogadnak el a jegy-

bankfiókok a visszleszámitolásra átadott értékek elbírálásánál.

Ujabb jelentések szerint a Banca Nationalának ezekre az adatokra új visszleszámitolási politikájának beindításához van szüksége. Mita Constantinescu bankormányzó, a vidéki fiókok felülvizsgálása során azt a tapasztalatot szerezte, hogy a jegybankfiókok által reescontra átvett tárca-anyag nem mindenkor és nem mindenben felelt meg a követelményeknek. A kormányzó emiatt nem elégedett meg azzal, hogy a visszleszámitolási feltételek pontos és lelkiismeretes betartására utasítsa fiókjait, hanem több pénzintézet reescont-hitelkeretét összesen mintegy 80 millió lejfel csökkentette.

NYILVANOS ÁRLEJTÉSEK

Március 26-án az aradi polgármesteri hivatal versenytárgyalást tart a hivatalos lap nyomtatására. Március 26-án, 30-án és április 15-én árlejtést tart nyomtatványok, élelmiszerek és tűzifa beszerzésére.

Március 26-án Bucium-Fagaras község erdőség eladására tart versenytárgyalást.

Március 30-án a clují primária árlejtést tart nyomtatványok konfekcionálására.

Március 31-én a muresi prefektúra versenytárgyalást tart építőmunkálatokra 1 millió 200.000 lej előiránnyal.

A bucaresti értéktőzsdén a következő árfolyamok alakultak ki: 1922. évi Imp. Ref. 53-53.50, Renta Impropr. 51.25-51.50, Renta Impr. örökjárdék 48-48.50, Renta Stabilitári 52-52.25, Renta Desvoltari 48.75-49, Renta amortizari 49.25-49.50, Renta Inzestrari 1934. évi 69.25-69.75, Renta Inzestrari kis címletek 68-68.50, nagy címletek 69.50-70, Renta Consolidari 28.50-28.75, Adóbonok 32.50-33. A bankpapírok közül a Banca Nationala 4950-5000-re, a Romaneasca 480-490-re emelkedett. Creditul Industrial 630-640, Albina 270-280, Romcomit 250-260. A petróleumpapírok elnyomultak, Steaua Romana 735-ről 710-re, Astra Romana 7545-ről 1500-ra, I. R. D. P.

103-ról 100-ra. A biztosítási papírok tizletelenei: Dacia Rom. 4900-5000, Nationala 260-270, Generala 1275-1325, Agricola-Fonciera 275-285, Steaua Romanie 900-950, Fr. Romana 775-800. Az ipari papírok közül a Resita 603-ről 610-re, a Mica 1560-ról 1570-re szállt, Letea 860-ról 855-re lanyhult. Soc. Aur 420, Carpatina 410.

Külföldi valuták árfolyamai a bucaresti magánforgalomban: francia frank 8.40-8.45, svájci frank 42-42.50, dollár 182-184 lej, angol font 910-920 lej, török font 115-120 lej, olasz lira 8.90-9 lej, belgas 30-32 lej, német márka 43-44 lej, csehkorona 5.80-5.90 lej, pengő 34-35 lej, silling 34-35 lej, holland forint 105-108 lej, zloty 32-33 lej, dinár 3.50-3.70 lej, drachma 1.50-1.70 lej, léva 170-1.80 lej, Napoleon-arany 1155-1165 lej, aranyfont 1445-1455 lej.

A török válogatott labdarugócsapat egyik tagjának jobboldalán van a szive. Isztambulból jelentik: Az itteni ujoncsorozáson az orvosok olyan fiatalemberre találtak, akinek jobboldalon van a szive. Az illető a török válogatott labdarugócsapat tagja. Musztafa nevű sportoló, aki azt állítja, hogy eddig nem érzett semmi fájdalmat természetellenes szivelhelyezéséből kifolyólag.

AZ ŐN MILLIOSA? Auroránál,
a szerencse árudájában, ha idejében vásárol
sorsjegyet a 13. sorsjáték I. osztályára

AURORA

nál. Lépjen be az árudába és kérjen sorsjegyet. 200 leivel A U R O R A megadja a lehetőséget, hogy milliomosok legyenek.

Eladási iroda:

Kereskedelmi Hitebank R. T.

CLUJ, PIATA UNIRII 20.

Beszélgetés N. D. Coceával, az érdekes életű román íróval, aki fanatikusan hisz a demok- rácia győzelmében

Szabad-e elnyomni ötmillió kisebbséget?

Sighisoara, március 12. (Az Uj Kelet tud.) Néhány hónapot minden évben Sighisoaran tölthet N. D. Cocea, a neves román író. Ilyenkor a csendes kisvárosnak ő a legérdekesebb figurája, akit nemcsak írói hírneve, de kalandos multja is a román irodalmi élet egyik legkülönösebb alakjává avatnak. Cocea, akinek „A szolgafi” című regénye magyarul is megjelent, tábornoki családból származik. Nagybátyja nevelésben részesült, szülei Párizsba küldték és a fiu hajlamait honorálták, amikor még támogatták is abban, hogy az újságírói pályán működjen. Ezekben az években Cocea Anatole France-szal, Jules Verne-szal, Thomas-szal, Vanderveelde-vel tart fenn baráti kapcsolatokat. Ezután, mint egy nagy francia lap kiküldött munkatársa Oroszországba megy, ahol a háború és a forradalom legizgalmasabb napjait éli át. A Kerenszki kormány alatt francia- és orosz nyelvű lapokat ad ki. Itt ismeretséget köt a forradalmi Oroszország minden vezérével.

A román képviselő

Csak 1919-ben tér vissza Romániába és Basarabiában képviselőnek jelölteti magát. A parlamentben a demokratikus pártok mellett küzd, majd néhány év után felhagy a politikával és életét irodalmi tevékenységnek szenteli. Visszavonultsága ellenére sokat beszélnek róla. Első felesége Constantin Mille, a Dimineata megalapítójának lánya volt. Most kötött másodszer házasságot: előkelő bucaresti személyiség 15 éves lányát szöktette meg és később feleségül is vette.

Szülei öröksége révén, de tekintélyes honoráriumából is, Coceanak háza és villája van Sighisoaran. Izléses, keleti kényelemmel berendezett dolgozószobájában tö-rökkévé mellett beszélgetünk Coceával. Az asztalon a legújabb francia lapok, az író jegyzetei és megkezdett könyv kéziratjai hevernek.

A mai politikai kérdésekre tereljük a szót.

A nép demokráciát akar

— Már 1919-ben — mondotta Cocea — a választási küzdelmek tapasztalataiból állapítottam meg, hogy ez az ország demokratikus rendszerű kormányzásra vár. Szerencsétlenségére az elmúlt 18 esztendő alatt az ország vezető politikai rétegei megbilincseltek a demokráciára éhes vágyakat és most majdnem két évtizeddel az európai összeomlás után ugyanott tartunk, mint a világháború első napjaiban, anélkül, hogy a javulás legcsekélyebb reménye is felcsillanna előttünk.

— Azt hiszem, hogy a politikai pártok nem sokáig maradhatnak meg jelenlegi formájukban. A pártok belső veszekedései és intrikái, a pártvezetők korrupt magatartása lehetetlenné tesz minden demokratikus irányzatot. Bizonyos vagyok azonban benne, hogy

a jobboldali erőszak időszaka már a krízis mélypontját jelenti, amelyen át kell esnünk.

Legutóbb is jobboldali diákvézerekkel beszéltem, akik meg akartak győzni és megállapítottam, hogy fanatizmusuk csak be-képzelt és hogy ők maguk sem hisznek tan-kaikban, amelyeket erőszakkal próbálnak terjeszteni. Megmagyaráztam nekik, hogy ebben a pillanatban és ebben a korban, amikor Románia már elérte céljait, határait kiegészítette, nincs kiért és miért harcolni, hiszen már összes álmaink teljesültek és erre rá fognak jönni a jobboldali pártok felelőtlen igazói is.

Ezután az alábbi érdekes történetet mesélte el Cocea:

Amit Tache Ionescu mondott

— Amikor a román-bulgár háborút Románia megnyerte, apósomnál, Constantin Mille-nél a győzelem öröme nagy bankett

volt, amelyen az akkori kormányzat vezető politikusi is megjelentek. Ott volt többek között Tache Ionescu is, aki pohár-felköszöntőjében azt mondta, hogy ezután már Transzilvania következik. A feiszolgáló cselédek között Marica, egy transzilvianai román lány is ott volt, aki a politikai szavaira sirva fakadt és így szólt: „De akkor ugye eldobjátok a fegyvereket, hogy végre nyugodtan és boldogan élhessünk.” Tache Ionescu meghatva így válaszolt: „Fegyver sem lesz és politikus sem lesz akkor, csak egy boldog ország, Marica.” Azóta Tache Ionescu is eltávozott és szerencséjére nem élhette át azt a korszakot, amikor minden hitét és minden látomását megcsufolták utódai.

— Tehát mi a megoldás? — tettük fel a kérdést.

A diktatura és a kisebbségek

— Az átalakulás óta — hangzott a vá-

lasz — mintegy ötmillió kisebbségi él Romániában. Hogyan tudná egy parancsuralmi rendszer, amely természeténél fogva túlzottan nemzeti irányú, úgy kezelni a kisebbségi kérdést, hogy ne ásná mélyebbre a kisebbségek és a többség között már most is tátongó szakadékot? Ilyen körülmények között csak a demokrácia diadala következhetik el az ország többségének és kisebbségeinek föderatív, nemzeti alapon álló együttműködésével.

Ennyit mond Cocea politikai hitéről. Sajnos, nagyon kevesen vallják ugyanezt, még a legjobb nevű román írók között is. A továbbiakban már csak munkájáról beszél.

— Regényeim azért aratnak sikert — mondotta — mert kendőzetlenül feltártam az igazságot. Egyik regényemben a politika visszasságait, másik regényemben a társadalom elferdüléseit ostromoztam. A sajtó természetesen egyöntetűen ellenem van, de igazol a közönség, mely hatalmas példányszámban vette meg mindkét könyvemet. Legközelebb Tüvész címen jelenik meg érdekes munkám, amelyet hugommal, Cocea Aliceval írtam. Filmet és készítenek a regényből. Ezenkívül még két regényem van készülőben, amelyek még ezen az őszön megjelennek....

Benczel Béla

Az aranyér

azonnal Goedecke féle Anusol kuppall kezelendő. A világ összes orvosi ismerik és rendelik

Anusol-Goedecke

letlenül egy ott dolgozó keresztény lengyel munkás, Stanislav Sluga beszélt vele. Az arab abban a hitben, hogy zsidóval beszél, egy óvatlan pillanatban előrántotta revolverét és többször rálőtt Slugára, akit súlyosan megsebesített. A merénylő elmene-kült.

Akko mellett egy zsidó munkást sebesített meg az arabok. Akko és Szafed között autókra lövöldöztek a terroristák és súlyosan megsebesítettek egy állami szolgálatban álló arab sofört.

Abu Kishk arab faluban a terroristák az arab fellachokkal ütözköttek össze és egy fellachot megöltek.

Jaffa és Tel-Aviv között arab tömeg verődött össze és fenyegető magatartást tanúsított a zsidók és angolok ellen, mire katonaság jelent meg a helyszínen és idejében szétszórta a tüntetőket. Tel-Aviv és Jaffa között elzárták a forgalmat, de másnap újra megnyitották.

A jeruzsálemi és az ország többi részeiben történt események kapcsán a héber lapok élesen támadják a kormányt és azonnali energikus közbelépést követelnek az újabb terror-cselekmények megakadályozására. A lapok egyöntetűen hangsúlyozzák, hogy üttött a 12-ik óra és legfőbb ideje, hogy a kormány erélyes akcióval véget vessen az arab terrornak. A volt zsidó katonatisztek háromszáz tagot számláló szövetsége kiáltványt tett közzé, amelyben hangsúlyozzák, hogy ha a világháborúban ontották vérüket, úgy a zsidó haza és a zsidó népért is tudni fognak áldozatot hozni. Aktív és energikus zsidó önvédelmet követelnek.

Meghalt Hubay Jenő

Pénteken délután hirtelen meghalt Budapesten Hubay Jenő, a legnagyobb magyar hegedűpedagógus, a zeneművészeti főiskola tanára, a felfőház tagja. Hubay Jenő a délután folyamán értekezleten vett részt, amelyen felszólalt és felszólalás közben érte — valószínűleg szívizélhűdés következtében — a váratlan halál. Hubay nemcsak kiváló zenész, hanem kiváló zeneszerző és zenepedagógus is volt, aki a magyar zenei életben évtizedek óta vezető szerepet vitt. Több operát és sok egyéb zeneművet szerzett. Világszerte elismert hangverseny-irigens volt és operáit: a Karenina Annát, a Cremonai hegedűst és Önző óriást a világ legtöbb operaszínházán sikerrel játszották. Halála magyar művészkörökben óriási részvétet keltett. Hubay 79 éves volt.

— Teadélután. A Regál-kávéház igazgató-sága március 14-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel a Bné Jizrael cionista diák-egyesület és a Haggibbor futballszakosztálya javára műsoros teadélutánt rendez.

Mindenkinek

legdrágább kincse az

Egészség

hogy biztosan megőrizhesse. Olvassa rendszeresen az Egészség című közegészségügyi folyóiratot. Megjelenik egyszer havonta, előfizetési díj egész évre 110 lej. Megrendelhető a kiadóhivatálnál Cluj, Calea Regale Ferdinánd 58. Telefon 972. Kérjen mutatvány-szatot.

Román Opera
2 rendkívül előadás a kiváló primadonna

PIA IGY

felléptével.

Vasárnap, március 14 matiné: Szerda, március 17:

Bohémelet || Pillangó kisasszony

Rendes helyárak. Bérletek érvényesek.
Jegyek elővételben az Opera pénztáránál.

Tragikus szombat Jeruzsálemben

Az óvárosban súlyosan megsebesítettek egy zsidót, Rechaviában megrohamoztak egy zsidó csoportot. A zsidó lakosság aktiv önvédelemre készül

Jeruzsálem, március 12. A Times jelentése szerint az elmúlt hét utolsó napjaiban újból izzó feszültség óráit élte át Palesztina lakossága. A sztrájk befejezése óta nem volt ilyen izgatott a hangulat az országban. Jeruzsálemben véres szombatot rendeztek az arab terroristák. Súlyosan megsebesítettek egy zsidót az óvárosban, megrohamoztak egy zsidó csoportot a Rechavja-negyedben, e támadás során egy arab életét vesztette és a jeruzsálemi események nyomán az ország más részeiben is voltak terrorcselekmények. A héber lapok az arab sztrájk kitörését megelőző eseményekkel vonnak párhuzamot. „Az arab vezetők — írja a Times — maguk is sajnálják az eseményeket, de a szerencsétlen politikai helyzet elkerülhetetlen következményét látják azokban. Nem látják azonban, hogyan idegenítik el ezáltal azokat, akik különben megértést tanúsítanak az arabok álláspontja iránt.”

A Zsidó Távirati Iroda részletes tudósításban számol be az eseményekről. Március 6-án, szombat reggel a Szentfalhoz indult Jehuda Leb Schneurson, 42 éves jeruzsálemi zsidó. A reggeli imához induló vallásos embert, az arab óváros egyik sikátorában arab terroristák támadták meg orvul és revolverlövéllyel súlyosan megsebesítették őt. Schneurson a Hadassza kórházba szállították, ahol műtét után távoztatták el testéből a golyót. Állapota su-

lyos. A rendőrség nyomában megjelent a helyszínen, a merénylőknek azonban sikerült kerekedniük a zürzavarban. Schneurson 1929-ben Hebronban lakott, akkor is megtámadták az arabok, de sikerült megmenekülnie.

Ezt megelőzőleg, a szombat beköszöntésekor az óvárosban, a Rechavja-negyedben támadtak meg közúton az arabok egy sétáló zsidó csoportot. Két zsidó megsebesült. Később egy revolverlövés által megölt arabot találtak a helyszínen és mellette súlyosan sebesült fiát. Eddig még nem sikerült megállapítani, hogy milyen körülmények között lelte halálát az arab és hogyan sebesült meg a fia. Nem lehet tudni, hogy zsidóknak vagy araboknak volna részük benne. Egyes arabok azt mondják, hogy a közelharc során két zsidó fegyverét használta. A lapok viszont arról számolna be, hogy egy zsidó soför szállította kórházba a lelőtt arab fiát, míg egy arab egy a közúton által megsebesített zsidót mentett meg.

A jeruzsálemi kerületi kormányzó szombat délután kihirdette az ostromállapotot és katonai autók cirkáltak a városban. Szombat délután és vasárnap teljes nyugalom volt Jeruzsálemben és vasárnap fel is függesztették a rendkívüli intézkedéseket.

Ugyancsak szombaton egy arab jelent meg egy neszionai zsidó illetvényen az-al az ürüggyel, hogy munkát keres. Vé-

כשר של פסח
Megbízható
Borkereskedők, vendéglősök és kocsmárosok
figyelmébe!!!

Vagon, hordó és palackozott tételekben a legjobb minőségű albaiuliai, felnai és sárdi fajborok. A legjobb minőségű sziva- és seprópálinkák kaphatók a legolcsóbb árak mellett a

FRATII TESLER S. A. CÉGNÉL CLUJ,
P. Mihai Viteazul 13, 30. Telefon 1756, 813.

SPORT

Meglepetéseket ígér a Nemzeti Bajnokság vasárnapi fordulója

Cluj, március 12. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság vasárnapi harmadik teljes fordulójának programja a következő: Universitatea—Victoria, CAO—FC Rapid, AMEFA—Ripensia, Chinezul—Juventus, Venus—Gloria és Unirea Tricolor—Crisana. A hat mérkőzésnek érthetően meg van a maga-maga favoritja éspedig: A CAO—FC Rapid mérkőzésnek az FC Rapid, az AMEFA—Ripensianak a Ripensia, a Chinezul—Juventusnak a Chinezul, az Unirea Tricolor—Crisananak a Crisana, a Venus—Glorianak a Venus és végül a cluji rangadónak a Victoria a favoritja. A papirformától a pályán kialakuló eredményig azonban igen nagy az ut. Igen sok körülmény játszik közre ahhoz, hogy a papirforma a pályán megerősítést nyerjen. Áll ez az eheti fordulóra is, amikor nagyon könnyen lehetséges — a favoritok újból meggyőződhetnek arról, hogy a papirforma és a kialakuló eredmény — kettő. Nézzük csak:

CAO—FC Rapid Oradea. Kétségtelen, hogy az erőviszonyokat és tavaszi eredményeket tekintve véve, a bucaresti csapat biztos esélyesnek látszik. Nem volna azonban az oradeai csapatban annyi energia, annyi lelkesedés, hogy az együttes lefelé ivelő vonalát kiegyenlítse, sőt azt ismét felfelé ivelje? A CAO-ban a játékosokat illetően semmi változás sincs, ugyanazzal a csapattal játszik a CAO, amellyel már nem egyszer győzte le vasárnapi ellenfelét. Igaz, hogy ezúttal a bucaresti csapat két nagy tudású, klasszis játékosal lett gazdagabb: Auer és Barátky. A CAO-ban azonban vannak képességek, amelyek kellő ambícióval párosulva, ezt egysúlyozni tudják és a forduló legnagyobb meglepetését okozzák. A krónikásra azonban nem várhat más szerep, mint a reális helyzetet tekintve venni és a győzelem pálmáját a bucaresti csapatnak ígérni.

AMEFA—Ripensia Aradon. Nagy küzdelmet ígér a találkozó, amelynek az eddigi eredmények alapján a timisoarai csapat a favoritja. Mégis, a tavaszi formákat figyelembe véve a Ripensia veresége könnyen kiúszhat annak dacára, hogy a focicsapat kétségtelen, több adottsággal rendelkezik ahhoz, hogy győzzön. Eldöntetlen eredmény a timisoarai csapat sikerének számítana.

Chinezul—Juventus Timisoara. A Chinezul multheti szereplésével bebizonyította, hogy komoly játékerőt képvisel. Kétségtelen tehát, hogy odahaza favorit. A Juventus egyre fejlődő együttese azonban könnyen okozhat meglepetést. Győzelme azonban még sem valószínű. Az esélyek inkább eldöntetlenre ígérnek.

Venus—Gloria Bucurestiben. Nem valószínű, hogy a Gloria fel tudja a Venust győzelmi szériájában tartóztatni. A Gloria odahaza kemény ellenfél, idegenben azonban értéke sokat csökken. A Venus kategorikus favorit.

Unirea Tricolor—Crisana Bucurestiben. A rangsorban elfoglalt helyek és az ideai eredmények alapján a Crisana favorit. Tekintettel azonban arra, hogy az Unirea Tricolorban egy egyéni teljesítmények, mint az együttes teljesítménye szempontjából reális erővel kell számolni, amelyek eddig inkább a balszerencse és különböző belső surlódások miatt szunyadoztak, a találkozó az Unirea Tricolor hosszú ideje első győzelmét ígéri.

Victoria—Universitatea Clujon. A helyi rangadó a papirforma alapján a Victoria győzelmét ígéri. Különös tekintettel azonban a rivalitásra, a rangadók légkörére, amikor az erőviszonyok kiegyenlítődnek és inkább a jobb idegdiszpozíciónak van szava, melyből az Univesitatea talán többel rendelkezik, a papirformával szemben könnyen történhet meglepetés, bár eldöntetlen sem valószínű, sőt...!

AZ ÉSZAKI LIGA KÖZGYŰLÉSE. Az Északi labdarugó liga március 14-én, vasárnap tartja rendes évi közgyűlését.

Luchide vesz részt a bécsi KK tárgyalásokon. Bucurestiből jelentik: Andrejevics dr. jugoszláv szövetségi elnök elfoglaltsága miatt, a közeli napokban Bécsben tartandó Közép-Európa megbeszélésen, amelyen Románia és Jugoszlávia ügyében lesznek tárgyalások, egyedül Luchide főtitkár vesz részt, aki Jugoszláviát is képviselni fogja.

CAFOLJAK A CAO-CRISANA FUZIÓT. Oradeáról jelentik: A CAO-Crisana fuzióját mindkét egyesület elnöksége erőlyesen cáfolja.

A magyar labdarugóbajnokságban vasárnap a következő mérkőzéseket játsszák: Fe-

rencváros—Szeged, Ujpest—Haladás, Bocsikai—Elektromos, Nemzeti—Kispest, Budafok—III. kerület, Phöbus—Budai 11.

Visszalépett a sighet Sámson labdarugócsapata a kerületi bajnokságtól. Tudósítónk jelenti: A sighet Sámson vezetősége elhatározta, hogy csapatát több ok miatt visszalépteti a kerületi bajnokságból. A Sámson az őszre labdarugócsapatát teljesen amatőr alapon újjászervezi és abban inkább saját nevelésű ifjúsági játékosainak fog helyet adni. Az őszel, az eddigi tervek szerint, a Sámson ismét nevez a kerületi bajnokságra.

HUSZONTMILLIÓ LEIT IGÉR SCHMELING, a német ökölvívó Braddocknak, a világbajnokság védőjének arra az esetre, ha Németországban kiáll vele a világbajnoki címért. A mérkőzést őszre tervezik.

Docit a CAO-ban? A CAO tárgyalásokat folytat a cluji Victoriával Docit, a cluji csapat játékosát átadása ügyében. Docit az ide-

szelőmban, de az őszben sem szerepelt a cluji csapatban, így átadása esetén azonnali játékjogot nyer. Ha a tárgyalások sikerre vezetnek, Docit vasárnap már játszik is a CAO színeiben.

Hollandiában lesz az ötödik világjamboree. A nemzetközi cserkészszövetség ez év július 31-e és augusztus 10-e között Hollandiában tartja az ötödik világjamboreet, amelynek színhelyül a Bloemendaal faluban levő Vologenzang-birtokot jelölték ki. A világjamboree fővédnökségét Vilma királynő vállalta. A táborba több mint huszezer különböző nemzetiségű cserkészt várnak.

Ötven nemzetközi sportesemény a párizsi világkiállításon. A franciák a párizsi világkiállítás idejére nagyszabású sportprogramot dolgoztak ki. Több mint ötven nemzetközi sporteseményt illesztenek a világkiállítás időpontjainak programjába. Ezek közül a legnevezetesebbek az Automobile Grand Prix, az amatőr birkózók európai bajnoki, a vivók világbajnoki versenye, továbbá az Európa—Amerika atlétikai mérkőzés, a főiskola világbajnokság és a bajnokok labdarugótornája.

Elnökségre bízza az osztrák szövetség, hogy milyen rendszert tart célravezetőnek a válogatás funkciójának elvégzésénél. Eberstaller dr elnök döntése szerint a jövőben a szövetség elnöksége fogja a válogatott csapatot összeállítani.

SZÍNHÁZ-FILM

Bombasiker: A Meseáruház

Szépség, pompa, fény, elegancia, gazdagság, kitünő zene, humoros szöveg olyan kellemes egy revü-operettnek, amelyek mellett elmaradhatatlan a hatalmas és tartós siker. A Meseáruház, amelyet szerdán este mutatott be színházunk, mindezen kellékekkel bőven rendelkezik, tehát nem kétséges,

hogy a revünek fokozódó sikere lesz. Ma és minden este, sőt vasárnap délután 3 órakor is a bombasikerű Meseáruház van műsoron, hogy aztán a jövő héten esténként tovább folytassa diadalmas pályafutását ez a páratlan operettrevü.

Szombat délutáni előadások

Szombat délután két előadás lesz a színházban. Délután 3 órakor közönségre megismétli a színház a Csárdás előadását olcsó helyekkel. Ugyanis legutóbb, amikor a Csárdás először került színre olcsó helyekkel, olyan zsúfolt ház volt, hogy több százán voltak kénytelenek csatlódtatni tá-

vozni a pénztártól, mert nem kaptak jegyet. Így tehát az igazgatóság szombaton délután megismétli a Csárdás előadását, természetesen olcsó helyekkel. Délután 6 órakor a nagysikerű Bikfic tanár ur kerül színre, ugyancsak olcsó helyekkel. Este a Meseáruház van műsoron negyedszer.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szombat d. u. 3: Csárdás. (A legnagyobb-sikerű operett 37. előadása olcsó helyekkel, közönségre.)
d. u. 6: Bikfic tanár ur. (Olcsó helyekkel.)
este 9: Meseáruház.

Vasárnap d. u. 3: Meseáruház. (Rendes helyekkel.)
d. u. 6 és 9: Az Alhambra román revütársulat előadásai.

Hétfőn és a következő napokon: Meseáruház.

ROMAN OPERA MŰSORA

Vasárnap, március 14 (matiné): Bohémélet. (Pia Igy szopránnal.)

Hétfő, március 15: Ungár Imre, a világhírű vak zongoraművész hangversenye.)
Szerda, március 17: Pillangókisasszony. (Pia Igy szopránnal.)

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Két nagy premier egy helyéért. I. Az apák bűnei. (Az elsodort ember). Josef Roth „Hlob” című világsikerű regényének filmváltozata. Főszerepben: Jean Hers-

holt, Amerika legnagyobb drámai színésze. Iskolásoknak engedélyezve! II. Gyilkosság a cirkuszban. Charlie Chan legújabb, rendkívül izgalmas kalandja.

Vasárnap délelőtt 11.20 órakor matiné 7 és 12 lejes helyekkel: Sorrell kapitány és fia. Lebilincselő filmújdonosság.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Uj szenzációs premier műsor román és magyar felirattal: I. Tíz év vér. Premier. Kalandfilm. Bebe Daniels-sel. II. Szerelmért élek. Vigjáték. Dolores del Rio-val. III. Journal. Helyérek: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

Mérnök! Gyár! Orvos!

Minden német (25% redukción), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

Hatalmas óceánjárón Palesztinába

A „ZION LLOYD” utazási iroda

nagy tavaszi társasutazást rendez Palesztinába a francia

PROVIDENCE

óceánjáró gőzösön. Indulás március 19-én Constantából. Hajút 3 nap. Információk és előjegyzések: „ZION LLOYD” Bucuresti, Victoriei 33. Direktor: M. Jampolszki.

Transzilvániai képviseletek:

Dr. NEUMANN VILMOS Cluj,

Str. Berthelot 12. Telefon 682.

Kirsch Tiborju Oradea,

Str. Iorga 21. Telefon 251.

Ugyanitt jegyek a rendes hajóútraokra a Serviciu Maritim Român, Palestine Maritime Lloyd és a lengyel hajókra. A két utóbbi társaság hajóin rituális ellátás.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Benőülés. Csinos és művelt hűgöm részére keresek egy 34—36 éves olyan fiatallembert férjnek, aki műveltséggel és kereskedői rutinnal bír. Egyik gyáram vezetését biznám reá. 100.000 lej hozományt is kapna. Egyszeri társasági biztosítva lenne. Bővebbet Mirea házasságközvetítő irodában Cluj, Marechal Foch 25.

180 lejért villanyondolunk 6 havi garanciával. Speciális hajfestés, viz-vas ondolás és művészies parókakészítés. H. Lotti, Calea Regele Ferdinand 3. Udvarban.

Sarkon levő fűszerüzlet jó vevőkörrel, más elfoglaltság miatt eladó. Bővebbet: Jakab, Reg. Ferdinand 53. I. em. 6.

5 vagon 7 kg.-os sin, 1 drb. hidmérleg 5000kg-os, 1 drb. hidraulikus prés, 1 drb. vastartány 40.000 literes, szikerekék, csapágyak, transzmissziók eladók. Rosmann vasudvar Tg-Mures, P. Constantin Roman 42.

Satunarelek figyelme! Bucuresti mihiyemet Satunare helyeztem át, ahol a legmodernebb férföltönyök készülnek új szabási szisztemával. Sznuik Pál uriszabóságá Satunare, Basarabilor 4.

Keresek május 1-re feltétlen uricsalánál, lehetőleg külön szobával, ort. kóser ellátást. Ajánlatokat „Belvárosban” jellegre a kiadóba kérek.

Poloskairást legmodernebb gázbehatási módszerrel eszközöl végyszermérnök. Utána teljes szagtalanítás. Megkeresések „Speciálista” jellegre a kiadóhivatalban.

Kiadó üzlethelyiség május 1-re. Pincehelyiség azonnaira. Piața Mihai Viteazul 30.

Romadur sajt
Legjobb minőség! Ismét kapható.
Viszonteladónak engedmény. Hechserrel.
„Pardess” ort. kóser élelmiszertlerakat Cluj, Piața Mihai Viteazul 1.

Deutsches Fräulein zu einem 3 jährigen Jungen gesucht in gutem Hause. Muntean, Str. A. Muresan 11, etaj.

Különbejárati csinosan és elegánsan butorozott szoba, fűrdőszobahaszánálattal, azonnal eladó. Muntean, Str. A. Muresan 11, emelet.

Tanítványok szakzerű kiképzése külföldi módszerrel „BOTE” kozmetikai szalonban. Cluj, Reg. Ferdinand 34.

Allást keres vallásos, fiatal nyomdász szakember Transzilvánia bármely városában. Benőülés nincs kizárva. Cim: Moskovits Timisoara, Piața Unirii 8.

Azurozógép teljesen jókarban sürgősen eladó. Cim: Terkeltaub Mihály Oradea, Piața M. Viteazul 5.

Gépiró, perfekt román-magyar, lehetőleg gyorsírás tudással szombattartó irodában felvételtik. Ajánlatok „NTELLIGENS” jelleggel a kiadóba küldendők.

Transzilvániai nagyvárosban önálló kereskedő megfelelő intellektuális képzettséggel bíró, független, gyermektelen 30 év körüli urinót keres, aki árván maradt két kis lánya gondos nevelését és háztartása igazgatását elvállalja. Ajánlatok „Anyahelyettes” jellegre kimerítő adatokkal és fényképpel LÖW hirdetőiroda Arad, küldendők.

Könyvszekrény, háromrészes, fekete tölgy, üzletberendezésnek is alkalmas, fehér gyermekszobabutor és egyéb tárgyak költözködés miatt eladók. Ligeti, Calea Marechal Foch 53.

Keresetük a fűrdőszobán tartamára egy fiatal sakter, kinek a felesége a főzésben jártassággal bír és egy ortodox panzióknak a konyháján segídeni tud. Gyermekek nélküli pályázók előnyben a lakás miatt. Fizetés igényekkel ellátott ajánlatok a brasovi ortodox főrabbi urhoz küldendők.

A zsidó

HO

1935 au

Zsidó

németország

amerikai

tek össze-

szükség v

korszerű

a mozgá

Az egybe

Zsidó Tud

„Mir ha

mondja a

seiben. V

volt. De a

a társasá

ténétében

hogy pénz

formai hi

Ha pénz

sük. Tu

szükséglet

ne. S ez

korszerűen

a könyv

korlati é

nek mon

zeinek sz

ját és ir

Sőt, be

gyökeret

mondottá

mányos in

lenni irány

zsido tud

lagon. Me

mibe, azt

akarja me

Igy szül

discher

amely vil

elsősorban

emelkedő

A trans

eről az

intézet?”

„talán rá

szilvániai

még, hogy

rögtön a

is. Hiszen

lombuárt

szilvániai

budapesti

Ez a jeles

fejezője.

hogy a z

köze a z

lógához:

kötő. A c

tatta ugye

gálat legt

meg anny

ben jutott

Mint fr

zel szem

első alcso

intézet ne

meg, hogy

fáradtan

hanem a

mellét.” A

kával lépp

módszerre

országi „V

schaft des

„A Zun

dományáb

dásból sz

pen ezért

folyással

mány mes

belőle más

amelyek

„Az IW

akarása h

ténelmi f

rendítette

iránytalan

dó, a nép

gencia ug

uj remény

sodik ki.

A zsidó diaszpóra tudományos akadémiaja

HOGYAN ALAKULT MEG AZ IWO

1935 augusztusában történt. Zsidó tudósok — főleg lengyel- és németországiak, de volt közöttük több amerikai is — előzetes tanácskozásra ültek össze. Berlinben. Leszögezték, hogy szükség van egy központi irányított korszerű zsidó tudományos mozgalomra, a mozgalomnak pedig központi intézetre. Az egybegyűlt tudósok kimondták: a Zsidó Tudományos Intézet megalakulását. „Mir haben nist gehat a grasn Gelt“ — mondja az egyik alapító visszaemlékezésében. Valóban, egy árva fillérük sem volt. De az egyik történész megnyugtatta a társaságot: „A zsidó intézmények történetében nem egy precedens van arra, hogy pénz nélkül jönnek létre, ezért ez a forma hiba senkit se nyugtalanítson.“

Ha pénzük nem is, de volt meggyőződésük. Tudták, hogy elképzelésük az élet-szükségletből nőtt ki, s ezért hittek benne. S ez a néhányan merész ember, mind korszerűen reális típusai a tudósoknak, aki a könyv keskeny büvökörétől kilép a gyakorlati élet porondjára, szinte önhittséggel mondható határozottsággal fektette le ennek a még csak levegőben lógó intézetnek szervezeti alapjait, munkaprogramját és irányát.

Sőt, be sem várták, hogy valamennyire gyökeret verjen az új intézmény, kimondották, hogy az általuk alapított tudományos intézet világszervezet, amely szellemi irányítója kell, hogy legyen minden zsidó tudományos munkának szerte a világon. Mert ilyen a zsidó: ha belefog valamibe, azt feltétlenül világvizonylatban akarja megvalósítani.

Igy született meg az JWO, a vilnai „Jiddischer Wissenschaftlicher Institut“, amely világszervezeti jellege mellett is elsősorban a lengyelországi zsidóság kiemelkedő alkotása.

Régi és új zsidó tudomány

A transzilvániai zsidóság keveset tud erről az intézetről. „Zsidó tudományos intézet?“ — kérdik majd csodálkozva; „talán rabbiszeminárium?“ Mert a transzilvániai zsidóság egy része ma is ott tart még, hogy „zsidó tudomány“ hallatára rögtön a teológiára gondol. Ez érthető is. Hiszen ami zsidó történelmet és irodalomtudományt adott a magyarországi és transzilvániai zsidóság, az szinte kizárólag a budapesti rabbiszemináriumból került ki. Ez a jelenség egy korszellem jellemző kifejezése. Magától értetődőnek látszott, hogy a zsidó „intelligenciának“ nincs több köze a zsidó tudományhoz, mint a teológiához: mindkettőhöz csak a kegyelet köti. A cionizmus ezen a téren megváltoztatta ugyan a mentalitást, de nálunk és a galut legtöbb országában nem érett még meg annyira, hogy önálló értékteremtésben jutott volna kifejezésre.

Mint friss, éltető tavaszi szellő hat ez szemben az IWO alapfelfogásával. „Ez az intézet nem arcal a gettónak született meg, hogy kegyeletesen egy halódó mult fáradtan szép mozzanatait, rögzítse meg, hanem a jelennek és a jövőnek feszíti a mellét.“ A kezdeményezők a lesújtó kritikával lépnek fel azon zártkörű munkamódszerekkel szemben, amelyet pl. a németországi „Verein für Kultur und Wissenschaft des Judentums“ képviselt.

„A Zuz, Geiger, Moser, stb. zsidó tudományából hiányzott az élet; a lemondásból született, takaródó volt, amely éppen ezért nem is lehetett semmilyen befolyással arra a korra, amelyben a tudomány mesterei működtek. Nem is maradt belőle más, mint egy halom elavult könyv, amelyek dohos polcokon porosodnak.“

„Az IWO-t azonban a zsidó nép élni-akarása hozta létre, egy kétségbeesett történelmi fordulóponton, amely alapján rendítette meg a zsidó létet. A cél- és iránytalanság napjaiban a néphez vonzó, a néppel egybeforrott új zsidó intelligencia úgy hat, mint valami csoda, mint új reménység, amely az IWO-ban csucsosodik ki.“

„Az IWO nem absztrakt kutatóintézet, amely a mult csillogó vagy elhomályosult gyöngyei után halászik, nem iktató-hivatal, amely tőlünk független folyamatokat tart nyilván. A Zsidó Tudományos Intézet mindenekelőtt a zsidó alkotó és népi erők megszervezésének műve, amely az életet, a jelent és a jövőt akarja szolgálni. A tudomány fegyvereit akarjuk a tömegek kezébe adni, hogy vértettebben harcolhassanak létükért.“

„Ezért nagy követelésekkel fordulunk a néphez, azzal a követeléssel, hogy mélyedjen el önmagába, ismerje meg nyíltan és becsületesen önmagát. Az igazságkeresés akaratát fogjuk a tömegekbe oltani, mert a mi nemzedékünk az elégedetlenek nemzedéke.“

Ez a markáns kontraszt, a halódó magyar-német-zsidó és a jövőbetekintő lengyel-zsidó tudományosság között, kirívó élességgel jut kifejezésre az egész tudományos munka felépítésében.

A zsidó tudományos intézet munkatársai

Mig a magyar-zsidó tudományosság szűk réteg foglalkozásából áll, amely visszhang nélkül és csak mecenások jóvoltából tengődik, addig a lengyel-zsidó tudományosság valóságos népmozgalommá nővi magát, tömegeket ragad magával, mint egy erős, duzzadó ár. Nemcsak abban az értelemben, hogy a nép érdeklődése kíséri a munka minden fázisát, hanem, ami különösen páratlan jelenség; a tömegek, mint munkatársak kapcsolódnak be ebbe a műbe, mert tudják, hogy a önmaguk életének dolgoznak, nem pedig elvont célokért.

„Az egyszerű néptömegek köréből kerülnek ki százával és ezrével a munkatársak, az adat- és anyaggyűjtők, a nagy és kisvárosban, akik olyan odaadással dol-

goznak, „az esz iz táke böáháve“, — mondja az egyik jelentés. S ezt meg is fogjuk érteni a továbbiak során, amidőn az IWO munkamódszerét és programját fogjuk ismertetni.

A nyelv

S az egész tudományos munka jiddisül folyik. A „zsargon“, amelynek elfelejtése a jólneveltséghez tartozott mifelénk, bevonult a zsidó kulturtörténetbe, s most az IWO által külön szentesítést nyert. A jiddis nyelvnek sokkal mélyebbnek a gyökerei a hárommillió lengyel zsidóságban, sem hogy ki lehetne küszöbölni. De Keleteurópán kívül széles amerikai diaszporában is, mely gyökereket vert ez a nyelv s bár a galut szülöttje, nem kevésbé kedves kincse a népnek, amely immár századok óta sir és kacag, dalol és dolgozik vele.

Az IWO ma gyűjtőtáborra az összes tudományos és — sok tekintetben — gyakorlati téren dolgozó erőknek, függetlenül azoknak politikai magatartásától. Az egyik konferenciára a hebraizmus mellett kardoskodó cionisták nyíltan kijelentették: „Az IWO-ban fontos eszközt kell látnunk a galuti népi öntudat-emelésének, mert ténylegesen a nép önzérzetét és önbizalmát emeli, amidőn ilyen kimagasló teljé sitményekre tud rámutatni.“ Az IWO egyik láncszeme annak a folyamatnak, amely át fogja alakítani és tovább fogja fejleszteni a keleteurópai zsidóság szellemi életét s a Nyugat rövidesen kénytelen lesz általános revízió alá venni a keleteurópai zsidóságról alkotott, sokszor leicsinylő elképzeléseit.

Weinmann Jenő

Uj hajlékában a cluji Zsidó Napközi Otthon

Neuberger néni megint az „övéi“ között van, boldog és meglegedett, az „üzem“ átköltözött, de megint megkopogjuk le, egészen jól. Ki hitte volna, a kisajátítás ijedt hónapjai után, hogy lesz hely, ahol gyermekek és öreg asszonyok megint jól fogják érezni magukat, meghitlen és vidáman, mint a régi házban, a szép nagy kertben.

Bizonyos tekintetben a Napközi Otthon és az agg nők menhelye jó cserét csinált. Nem pincéhelyiségben kosztolnak, hanem főt, magas földszinten, világos, szellős, szép termekben. A konyha is komfortosabb helyen van, csak a gyermek-kontingens csökkent és kicsi a réghez képest a játszótér. Bár itt is, a Paris uccai új otthonban szép kertben hancurozhatnak a kicsi proletárok.

Százharminc gyermek étkezni rendben, fegyelenben, alacsony, hosszú asztaloknál. Minden ebéd levestől áll és főzélékből, vagy tésztából. Kenyeret annyit adnak, amennyit a gyermek kíván. Csak főlemeli a kezét és vizsik helyére a puha, fehér kenyeret. (Kedves Familia! Legyen barnább a kenyér. Ne tessék sajnálni a korpát.)

Es minden gyermek fizet egy leut napon-ta. Az új intézkedést dr. Vlad városi főorvos ur javaslatára vezették be. A gyermekek tanulják meg, hogy ingyen semmit sem kap az ember. Morális hatása van az ilyeneknek. Meg is látszik.

Azóta a gyermekek sürribben emelgetik a kezüket. Miért ne? Megfizetik!...

A régi jövedelmi források megmaradtak: a Mózes-kosár, amit betegágyasoknak adnak gyermekkelengyelével, szappannal, bőrkével, puderral. Jómódu betegágyas-asszonyok adományaiból szerzik ezt be. A dolog nehezen megy. A szegények ugyanis nem ismerik az egyke-rendet, viszont a módosok az újabb időben mintha teljesen lemondtak volna a fajfenntartásról.

Megmaradt a bar-micve ajándék, a kamazsorkorba lépő szegény ifjak számára. Tefilint kapnak és imakönyvet. A talisszal várnak, amíg az ifju völégény lesz. Akkor az imakönyvvel együtt (föltéve, hogy a menyasszony is a Nőgyelet gondozottja), női kelengye jár. Ez már ritkább, mint a Mózes-kosár. Mert a Nőgyelet gondoskodik róla, hogy mire családalapításra kerül a sor, se fiu, se lány ne szoruljon egyleti támogatásra.

Uj a virágmegváltás „intézménye.“ Betegágyasok virág helyett közönség levelet kapnak azzal az értesítéssel, hogy a Nőgyelet javára adták a virágot — pénz formájában. Ugyanígy a lábadozó betegek. Okos és szép újítás, de már más egyetek is kopirozzák. Kár, hogy a kezdeményező dr. Neufeld Jenőné nem szabadalmaztatta.

Gyöngén ereszt a tagdíj; ezt ki kell egyéb jövedelmekkel pótolni. Legjobbban vált be Szabó Jenőnének házi-tea akciója. Kiöltözöködni, édességeket enni és nem utolsó sorban hosszabb-rövidebb „dumákat leadni“ sok pénzt megér.

Megéri, de nem nagyon adják. Mindazonáltal az elnökszönyeg meg van elégedve.

Az öreg asszonyok ellátásáról naplót vezetnek. Valóban szanatóriumit koszt, amit kapnak. Nem is panaszkodnak.

— Olyan dolgunk van — hálálkodik az egyik — mint a menyországban.

— Azért nem is akarunk meghalni — mondja egy nyolcvan esztendő anyóka, aki jó napokat látott életében. Minek fölcserélni a biztosat a bizonytalanra.

Tizenketten vannak. Kettő közöttük fizeti az ellátást, a többi ingyenes. Akik pénztelgyertyagyújtás előtt a Nőgyeletnek leadják a két lejt, nem is sejtik, mennyi jókívánságot kapnak tiz elaggott asszonytól, akik azóta boldogok, amióta a Nőgyelet gondoskodik róluk.

Sok a külső segélyezett. Betegek, akiket már kórházba sem engednek. Menhelyből kivett gyermekek, szemérmes szegények, akik nem nyújtják ki kezüket és olyanok, akiket valami váratlan sorcsapás ért.

A napokban egy uccai árus állította meg Neuberger-néni. Tegyen valamit, hogy legyen egy rendes nadrágja. A látszterből való, amiben áttelelt, már rongyokban hull le róla. A nadrág egy konfekciós jóvoltából — meglett. Odáimentek a zsidónak, hogy jöhet a nadrágért.

Persze eljött, de magával hozta mindjárt a háziurát. Hogy a nadrághoz adjanak ráadást: fizessék ki a hátralékos házbérért. Erre azonban nem terjedt ki a Nőgyelet jósaága.

Öt nagy, teremsterü szobából áll a Napközi Otthon háza minden hozzávaló helyiséggel: fürdőszobával, nagy mosókonyhával, pincével, padlással. Sok energiába, futkosásba, izgalomba került, amíg ez megteremtődött. A cluji zsidó Nőgyelet, továbbra is virul. A zsidó szívet — mondja egy közmondás — nem lehet könnyen legyőzni. (—)

Elsülyesztették a Marcantabricót

Felelőshadiahajó pusztította el a kalandos multu spanyol hajót

Páris, március 11.

Emlékeztet, hogy négy héttel ezelőtt, az amerikai fegyverkivitel tilalom kimondásának napján hallatlan izgalom között kifutott a newyorki kikötőből a Marcantabrico nevű spanyol kormányhajó, mely fedélzetén repülőgépeket szállított a madridi kormány csapatai részére. A hajó abban az órában futott ki a kikötőből, melyen közzétették az amerikai szenátus határozatát, mely szerint tilos mindennemű fegyverkivitel. A Marcantabrico csak úgy tudott kifutni, hogy előzőleg igazolni tudta, hogy rakományát már huszonnégy órával korábban vette fel és csak azért nem hagyta még el a kikötőt, mert félreértés következtében egyszer már visszahozta a kikötőbe a révkapitányság egyik rendőrmotorosa.

Tegnap a Marcantabricót a Biscaya-öbölben egy felkelőhajó ágyutüz alá vette és elsülyesztette. Legénységének egy részét a felkelőhajó vette fe, a legénység közül azonban számosan egy francia hadihajó fedélzetére kerültek. Itt interjúolta meg az egyik, Archaso nevű matrózt a Le Journal munkatársa. A matróz a következőket mesélte:

— Amikor óriási izgalom után sikerült Newyork kikötőjéből kifutni egyenesen a mexikói Veracruzba utaztunk. A Marcantabrico, mely 6000 tonnás motoros gőzös, itt újabb fegyverrakományt vett fel, majd a hajót átfestették és a Marcantabrico név helyett Ada nevet festették a hajóra. Ugyanis tudtuk, hogy van egy ugyanilyen nevű angol motorosgőzös, mely szintén 6000 tonnás. Sajnos nem volt tudomásunk róla, hogy az angol Ada abban az időben hol tartózkodik. Angol lobogót is tűztünk ki és így sikerült minden veszély nélkül elérnünk az Azori-szigetek magasságát. Itt azonban az egyik felkelőhajó tisztje, ki valamikor a Marcantabricon teljesített szolgálatot, felismerte a hajót, melyen szolgált, megállásra szólított fel bennünket. Erőiesen léptünk fel, azonban a felkelőhajó szikratávírója közölte velünk, hogy le vagyunk leplezve, mert

az angol — a valódi — Ada huszonnégy órával korábban kereskedelmi rakománnyal megrakodva haladt át a Gibraltáron Suez felé. Azonnal a Biscaya-öböl felé vettük utunkat, azonban a spanyol felkelőhajó nyomunkban volt. Alig egy órával később a spanyol felkelőhajó oly közel volt hozzánk, hogy ágyutüz alá tudott venni. Mi visszahúztunk, azonban a spanyol felkelőhajó első lövege oly szerencsétlenül találta el hajónkat, hogy azonnal süllyedni kezdtünk. Morsejeleket adtunk le, azonban nem a Marcantabrico, hanem az Ada nevében és ennek köszönhetően, hogy a bresti hadikikötőhöz tartozó egyik francia hadihajó segítségünkre sietett. A Marcantabrico két órával később elsülyedt.

של פסח
Husvéli
fűszeráru
burgonyaliszt, csokoládé, palesztinai Schemen-olaj, stb. legolcsóbb napi árban kapható
Léb fivérek
CLUJ. Telefon: 4-71.

vastagabb és 20 lej. dívmény. Jelíeg ortóbelég
m részére
talembert
kedői ru-
ét biznám
Egziisz-
bet Mírea
Marechal
vi garan-
ondóllás
otti, Calea
revőkörrel,
Bövebbet:
6.
hidmérleg
és, 1 drb.
tek, csap-
mann vas-
man 42.
sti műibe-
hol a leg-
k uj sza-
szabósága
családnál,
ellátást.
a kladó-
zbehatási
Utána
„Speciá-
Pince-
teazul 30.
dur
nőség!
kható.
nak em-
chserrel.
rierakat
1.
jähriren
Muntean,
san buto-
azonnal
emelet-
külföldi
alónban.
nyomdász
árosabaz.
Koskovits
sürgösen
Oradea,
ehetőleg
írodában
NS“ jel-
keree-
ttsséggel
v körüli
tis lánya
zgatását
es“ jel-
pel Lóbl
er tölgy,
er gyer-
öltözkö-
Marechal
ra egy
fözésben
iónak a
nélküli
Fizetés
sovi or-

FELLEBBVITELI FÓRUM

IRJA: SALAMON LÁSZLÓ

Tudatlanok és irástudatlanok

Valamikor az a tetszetős megállapítás volt divatban, hogy a kultúra fokmérője a szappan. Azóta kiderült, hogy idült szadisták, hivatásos kéjgyilkosok, diktátorok és diktátorjelöltek naponta szoktak fürdeni és egyes népvézerek, különösen a szappantisztező teutonok körében, manikürözött körmökkel ékített ujjakkal szokták elsütni a revolverek ravaszait, amelyeknek golyóival ellenfeleiket rövid uton meneszti a Wall-hallába.

A szappan kulturlegendáján kívül él egy másik legenda is, mely szerint egy nép, vagy akár egy földrész kultúrmivóját az irástudók, illetőleg az irástudatlanok arányszáma határozza meg.

Epp a napokban olvashattuk azt a népszövetségi kimutatást, amely Európa országainak analfabetizmusát, illetőleg irástudói arányszámát tárja elénk.

Ebben a kimutatásban Németország és Anglia szerepelnek a legkedvezőbb megvilágításban; e két országban a legkisebb az analfabeták száma.

Nagyon hízog tény ez a két országra nézve, mert a népoktatás magas fejlettségét bizonyítja ugy Angliában, mint Németországban.

Kérdés azonban, hogy az irni- és olvasni-tudás tudománya a lakosság magas szellemi és erkölcsi szintjének kifejezője is egyben?

Sajnos, a tapasztalatok amellett szólnak, hogy az irástudás elterjedtsége egy nép, vagy faj körében, még nem jelenti az illető nép kulturális érettségét, amiként az analfabetizmus még nem feltétlenül bizonyít amellett, hogy az irástudatlanok teljesen hijjával vannak a fejlett erkölcsi érzéknek, az egészséges józan észnek, sőt az okos magatartásnak.

Az ókor és a középkor nagy uralkodói között nem egy akadt, aki nemcsak hadvezetésben, de az államszervezés és az állampolitikai terén is nagyot alkotott anélkül, hogy irni tudott volna. Nagy Károly, a nyugat-római birodalom megalapítója, aki a germánokra és frankokra rákényszerítette a kereszténységet (éppen ezért beszélnek ma fitymálva róla a Harmadik Birodalomban), nem tudott írni.

Tolsztoj és Maxim Gorkij regényeiből ismerjük azokat az orosz parasztokat, akik irástudatlanságuk ellenére rendkívül mélyen és nemesen gondolkoztak, érezték és páratlan emberismeretről tettek bizonyosságot.

Ezzel szemben minden idők egyik legnagyobb írója: Flaubert, valóságos enciklopédiát állította össze azoknak a butaságoknak, melyek nyomtatásban, könyvekben és újságcikkekben láttak napvilágot s amelyeknek valóságát — s ez a legelszomorítóbb az egészben — az emberek többsége kritikátlanul el is hitte!

Az irástudók számának magassága tehát csak viszonylagosan jelent egyben szellemi és kulturális nyereséget. A nyomtatott betű nemcsak helytálló igazságok, gondolatok, magas erkölcsi szempontok terjesztésére alkalmas, hanem — mintahogyan napjainkban látjuk — a legzemesebb butaságok, nyilvánvaló tévedések, alantas emberi indulatok felkeltésére szánt érzések és „gondolatok” népszerűsítésére is.

Ha a „Mein Kampf”, az amerikai és angol lektűrök, magazinok, bulvárlapok és dektívregények, az olasz futurista költők páratlan sikerére gondolunk: önkénytelenül is felvetődik ama szomorú kérdés, hogy vajjon az irni- és olvasni-tudás — legalább is az emberiség mai kezdetleges kultúrfokán — nem inkább tekinthető-e átoknak, mint áldásnak?

Az olvasó ember végeredményben alig különbözik lényegesen a csak halló embertől. Az általános irástudatlanság korszakában a pusztán szójhagyományok, lészédék, pletykák és tereferék útján is elég gyorsan terjedtek a legképtelenebb hiedelmek, képzelgések, egyszóval a tudatlanság „tudománya”; a nyomtatott betű valósággal szárnyakat adott a képtelenségeknek és a maga szuggesztív erejével még viszonylag egészséges agyakat és lelkeket is megmérgezett. A jó könyvek, a kinagasló művek még ma is elenyészően csekély példányszámban fognak a fércművek példányszámához viszonyítva és a fejletlen demokráciájú, kezdetleges termelési és társadalmi viszonyok között élő országok mindenkorai politikai hatalmasai gondoskodnak arról, hogy az iskolák katedráiról, a tankönyvek oldalairól lehetőleg elavult igazságok hirdessék a fennálló hatalom égi eredetét.

A tömegek hiszékenysége, nivótlansága — sajnos — ma még alig változott s azt,

amit valóban haladásnak nevezhetünk: a kritikai szellemet, a csak bebizonyított és ellenőrizhető igazságokat csak egy elenyésző kisebbségben levő elit mondhatja tulajdonának.

Vigasztalan megállapítás ez, de mindennapi életünk tapasztalatával alátámasztható és ellenőrizhető megállapítás.

Az irni- és olvasni-tudás kétségkívül a kulturális haladás eszköze. De ez az eszköz egyelőre a tudatlanság és a kulturáellenesség szolgálatában áll. A nagy tömegekkel kapcsolatban aligha beszélhetünk a szellem felszabadulásáról. Sőt ellenkezőleg: inkább a szellem lealacsonyításáról beszélhetünk. A tömegek számára nem a gondolatok és tények igazsága, hanem a gondolatok tetszetősége, könnyen felfoghatósága látszik kívánatosnak.

A kezdetleges emberek — s ezek vannak nyomozó többségben! — sokkal szívesebben hisznek el akármilyen képtelenséget, mintsem hajlandók volnának arra az erőfeszítésre, mely egy-egy álgazság ellenőrzéséhez, a megbizonyosodáshoz szükséges.

A tömegek hinni és nem tudni akarnak. Ezért rabjai illúzióknak, dogmáknak és tévedéseknek. A tudás pedig éppen az illu-

ziókkal való szakítást követeli meg, ami korántsem emeli a tömegek önszeretetét és hiuságát.

A tömegek mindmáig csak közvetve, öntudatlanul szolgálták a szellemet, de sokkal többször elárulták azt. Teljes szívvel és lélekkel mindig az erő pártján állottak, ami a legtöbb esetben egyenlő az erőszakkal.

A szellemet mindig csak a kivételesek értették meg és állottak melléje. A tömegek egyelőre csak platonikus viszonyban állanak vele, ami azt jelenti, hogy talán csodálják, ámde nem szeretik.

Hogy eljön-e az idő, amikor a nyomtatott betű csak a tudást, a megismerést és az igazságot fogja szolgálni? Lehet.

Am bizonyos, hogy ez a paradicsomi állapot csak akkor valósulhat meg, ha egyfelől a tömegek megtalálják méltó vezetőiket, azokat a ma még Utópiában üdülő lényeket, akik nem hatalmi céljaik szolgálatába állítják őket, hanem alacsonyagságtól akarják majd megszabadítani: igazságosabb feltételek teremtésével és a hön szeretett hazugságok, hiedelmek ledöntésével.

Amíg ez a feltételezett új aranykor be nem köszönt, addig tudás és irás-illetőleg olvasni-tudás nem lesznek egymás feltétlen velejárói. Sőt ellenkezőleg, mindaddig fenn fog állani az veszedelem, hogy a betűsorokba kényszerített butaságok járványszerűen terjednek tovább s miként annak idején a pestis: letarolják az élet vetését, könnyfolyók áradását szabadják a világra, be-szennyezik a szépséget, meggyalázzák a jó-ságot, a józan ész koronáját.

Asztalos muzeumot létesítenek Bécsben

Pápa és tábornok a gyalupad mellett

Bécs, március 12. Sok mindenféle muzeum van már a világon, de az a muzeum, amelyet a közeljövőben az osztrák fővárosban fognak megnyitni, ugyancsak pártját ritkítja. Az asztalosok céhe ugyanis elhatározta, hogy asztalos muzeumot fog létesíteni, amelyben „ad oculos” fogja demonstrálni az osztrák asztalosipar fejlettségét és művészi voltát. Ha a jelek nem csalnak, az asztaloság valóságos dicsimuszává fog magasodni ez a rendkívül gyűjtemény.

Az asztalos céh a nagy cél érdekében felhívást bocsátott ki az összes műgyűjtők-höz, hogy történelmi értékű darabjaikat bocsássák a felállítandó muzeum rendelkezésére. Heinzelmayr kereskedelmi tanácsos, a céh egyik vezérégyénisége valóságos aranyásó munkát végzett. Régi könyvespolcokról, padlás-lombból, beporosodott

archivumokból, könyvtárakból és magángyűjteményekből olyan értékes dokumentumokat, írásokat, kincseket szedett össze, amelyek — bátran mondhatjuk — példa nélkül állnak az egész világon.

Kitinik ebből a máris csodálatosan gazdag anyagból, hogy az osztrák asztaloság mindig elit-foglalkozásnak számított. Az asztalos minden korban már csak egy lépés választotta el a művésztől — és nem egy mester volt, akinek sikerült is ezt a lépést megtennie. A középkor bécsi asztalosai jóval többet tudtak már, mint a gyalut forgatni, asztalokat és szekrényeket készíteni. Abban találták legnagyobb dicsőségüket, hogy az elkészített tárgyakat minél művészebb díszítésekkel lássák el. Szinte bámulatreméltó, micsoda faragások képezik a szekrények, butoradarabok ornamentikáját: vannak tárgyak, amelyek

minőségileg utánozhatatlan. Néhány évtized óta az egész világ egészségét óvja. Orvosilag ajánlja.

nek mindegyikén egész életén keresztül dolgozott egy-egy mester. Nem ritkák a mozaik berakások sem, de aranyat, ezüstöt, elefántcsontot, még drágaköveket is raktak be asztalokba, céhládákba, komódokba. Kiváltképpen a bécsi barokk asztaloság volt nevezetes, a XVII. és XVIII. századi szekrények a világ minden tájára elkerültek a bécsi asztalosműhelyekből.

Különösen gazdag lesz ez a muzeum oklevelekben és jegyzőkönyvekben. 1650 óta majdnem hiánytalanul megvan minden dokumentum, amely a céhre vonatkozik. Ezt a ritka nagy anyagot kulturtörténészek fogják feldolgozni és a közeljövőben már meg is jelenik az első nagy, történelmi munka: az osztrák asztalosipar történelme. Nem kevesebb, mint 120 bécsi és 150 más városbeli születési bizonyítvány maradt fenn, továbbá Mária Terézia sajátkezü „mesterrendje.” A nagy uralkodónő különös gondot fordított az iparosságra és a hazai iparpártolásra. Több magyar vonatkozású tárgy és okirat is lesz a gyűjteményben. Itt van az a nevezetes diploma is, amelyet VI. Károly császár bocsátott ki és amelyben megújítja az asztalosok privilégiumait.

De a legérdekesebb és legértékesebb darabjai a muzeumnak kétségkívül azok az alkotások, amelyek világhírességek ránk maradt asztalosmunkái. Mert az asztalosok közül nem egy ember volt, aki világhírré tett szert. Ha nem is mindig az asztalosmunkában. A nagy bécsi mesterek művei közül főleg Haas udvari asztalos darabjai lettek nevezetesek. Ő készítette többek között a bécsi Landhaus művészi kapuját.

Am voltak még más nagyírú asztalosok is, akikről nem is tudja a világ, hogy a gyalunak is mesterei voltak. Így helyet kap a muzeumban egy ritka értékű művészi faragás is, — amely II. Gergely pápa sajátkezü alkotása. Ez a pápa egy asztalos fia volt, aki a mesterséget atyjától tanulta meg és még pápa korában is szívesen foglalkozott a szerszámmal. Az angol John Harrison, a tengeri óra feltalálója is, mint asztalos kezdte és csak azután cserélte föl mesterségét az órássággal. Tischbein Heinrich, akitől szintén néhány szép darab került a kollekcióba, a gyalut később ecsettel cserélte föl — és jöhírű csataképfestő lett belőle. Amikor meghalt, a nápolyi festőakadémia igazgatója volt. John Hunter nevével is találkozunk, akiből később híres orvos vált és az angol hadsereg tábornok-szépségéig vitte föl. Sebastian Erard, a fiatal asztalossegéd találtá föl a zongorát és Párisban szabadalmat nyert a zongorakészítés egyedüli művelésére. Erard első zongoramodellje a kiállítás díszé és ékes-sége lesz. Eberhard Walker, mint orgonae-pítő lett világhírességgé, Johann Schraudoph, allgäui asztalosmestert pedig később Münchenben mint innepelt festőt látjuk viszont. Az amerikai Stephan Douglas gyönyörű szekrényének láttára pedig egyenesen sajnálja az ember, hogy ez a ritka asztalos tehetség nem maradt meg ezen a pályán. Magánszorgalomból tovább tanult, tanító lett belőle, majd ügyvéd, később pártvezér, képviselő és szenátor. Még komolyesélyű elnökjelöltje is volt az Egyesült Államoknak, — ellenfele nem volt más, mint a nagy Lincoln Ábrahám, aki viszont a maga részéről ifjúkorában ács volt. Lincolnnal szemben megbukott a választáson és mint az amerikai hadsereg lovassági tábornoka fejezte be életét.

Egy darab világtörténelem ez a muzeum. Meglátjuk belőle, mennyit köszönhet az emberiség az asztalosoknak. Pápat, tábornokokat, művészeket és feltalálókat adott az asztaloság a világnak, amely ritka muzeum láttára talán hálásabb lesz a gyalu mestereinek!

COLECTURA OFICIALA

amelynek az egész országban vannak eladási irodái, a **13. SORSJÁTEK** sorsjegyeinek az eladását megkezdte **EGÉSZ SORSJEGY 800 LEI NEGYED SORSJEGY 200 LEI** Az előző sorsjátékok alkalmával a COLECTURA OFICIALA minden osztályában **MILLIÓKAT** osztott szét. Vásároljon bizalommal sorsjegyet a COLECTURA OFICIALA-nál.

Falvakban kérjen sorsjegyet a levélhordótól. A falusi postahivatalok sorsjegyarudója eddig számos **2.000.000, 1.000.000** leif és egyéb nagy nyereményt fizetett ki.

A COLECTURA OFICIALA HELYI FIÓKJA. Cluj, Str. Regina Maria 46.

SZOM
Ra
Co
Titul
nyit egyet
tudni vél
egyetem d
Monte Car
avatásán
Május
tenni Fra
Pierre Fa
rában tör
nek értelm
nemzeti ü
yábra is
viselő az
francia ré
módon m
megünnepe
Tízé
órát. Bu
vénység
kező taná
Kálmán 3
berében e
megleste
szék a b
emberítés
sújtotta T
sal, hogy
zése, hog
párra. Az
védelem k
Bor
ecet, val
CI
Ny
ria jelent
széki üg
folytán n
Egy
gyilkosság
Ion bucin
követett
veret ma
sütötte az
ban akad
zás indult
Időp
borul
esorul az
a főváros
Ak
megfeszít
legalább
pohár ter
zet, mert
mozdítja
anyagcse
tal új él
Bán
yorkból j
szénbány
bányász
feljebb 3
de kevés
rájuk.
Köz
vén az u
ket besze
tály huzz
adási osz
lesz nyit
A fr
203 centi
maconi h
mond nev
gas és 92
ca a fran

UJ KELET *Legújabb hírek*

A belügyi államtitár szigorú körrendelete az izgató lelkészek ellen

Drasztikusan fogják alkalmazni a büntetőtörvénykönyv szakaszait az izgató lelkészek ellen

Bucuresti, március 12. Gabriel Marinescu belügyi államtitár ma a következő körrendeletet intézte a megyefőnökökhöz: A büntetőtörvénykönyv 349-ik szakasza így szól: Minden lelkész, szerzetes, vagy valamelyik egyház prédikátora, aki hívei előtt gyűlésen vagy istentiszteleten olyanokat mond, ami szellemi büntetést helyez kilátásba azok számára, akik alávetik magukat a törvényeknek és hatóságoknak, vagy akik nem engedelmességeknek a hatóságoknak és törvényes előírásoknak, azon lelkészek, kik egyénenként vagy csoportoktól esküüt vesznek bizonyos politikai hitek érdekében, szellemi hatalommal való visszaélést követnek el, ami 6 hónaptól 2 évig terjedő börtönnel büntetettik, ha az izgatás eredménytelen maradt. Hogyha hatékony volt, 1-2 évi börtön

jár érte. Ha ez a kihágás zendülésre vezetett, úgy az illető papot ugyanolyan büntetéssel sújtják, mint a zendülőket.

A büntetőtörvénykönyv 351-ik szakasza így szól: Minden vallás feje, aki az említett módon propagandát fejt ki az állam által elismert nemzetiség vagy hitközség ellen, 6 hónaptól 2 évig terjedő börtönnel büntetettik és 3000-tól 10.000 lejig terjedő pénzbírsággal sújtattatik.

Amikor kérjük — mondja a körrendelet —, hogy a fentieket tudomásul vegyék és az illetékesek tudomására hozzák, kérjük, hogy tegyék meg a kellő intézkedéseket, hogy alantas szerveik a törvény szigorú betartásáról gondoskodjanak. A törvényszegőket bíróság elé kell állítani, a jelen rendelet benemartásáért önkéntes személyesek felelősek.

Az ostromállapot meg- hosszabbítása ellen beszéltek az ellenzéki képviselők a kamarában

Mégis befejezik március 15-én az ülészakot?

Bucuresti, március 12. A kamara mai ülésén Ianculescu nemzeti keresztény párti a tegnapi ülés jegyzőkönyvéhez szól hozzá és rámutat arra, hogy az ostromállapot meghosszabbítására vonatkozó javaslat vitája során nem állott szándékában helyteleníteni a nemzeti keresztény párt politikáját. A párt engedelmes tagjának tekinti magát.

Madgearu tiltakozik Bentoiu miniszter egyik minapi ülésen tett azon állítása ellen, amely szerint ő a rendőrség védelmét kérte volna.

Kijelentem — mondotta Madgearu —, hogy viselem politikám minden kockázatát. Nistor miniszter több törvényjavaslatot terjeszt elő.

Iunian tiltakozik az ostromállapot és cenzura meghosszabbítása ellen. Rámutat arra, hogy egy demokratikus rezsim alatt ilyen eszközök károsak és megemfelelőek. Különösen a cenzura alkalmazási módozata ellen tiltakozik.

Stefan Mihaescu nemzeti parasztpárti hasonló nyilatkozatot tesz.

Ezután megkezdik a gyapotszöttekre ki-

vetett intézkedések módosításáról szóló törvény vitáját.

Madgearu tiltakozik a kormány adópolitikája ellen. A nemzetvédelmi alap táplálása céljából különböző új intézkedéseket és adókat létesítenek, amelyek elviselhetetlen terheket képeznek a polgárok számára.

Borsan a javaslat előadója cefolja Madgearu szavait és azt állítja, hogy választási érdekektől hagyja magát elragadtatni. Madgearu bírálatát a nemzeti parasztpárt jövőre választási kiáltványának előszavaként lehet venni. Mint volt pénzügyminiszter, Madgearu jól tudja hogy újabb adókat kell kivetni.

Parlamenti körökben azt állítják, hogy az ülészakot nem fogják meghosszabbítani, mert a kormánynak szándékában áll március 15-ig az összes betervezett javaslatokat megszavaztatni. Ennek érdekében vasárnapra is két-két ülést fognak tartani a törvényhozó testületnek.

A szenátusban Vidrascu a cukorrépa és cukorgyárosok közti ellentétéről beszél.

Madrid tartja magát

**A szocialista internacionálé londoni konferenciájának
érdekes három határozata a spanyol polgár-
háború ügyében**

London, március 12. (Rador.) A szocialista internacionálé konferenciája tegnap véget ért. Az esti ülésen megjelentek többek között Vandervele belga és Grumbach francia szocialista vezérek is. A konferencia három határozatot hozott, a spanyol ügyekre nézve. Az első azon álláspontot hangoztatja, hogy az egész világ előtt nyilvánvaló Olaszország és Németország előre megfontolt szándéku eljárása Spanyolországgal szemben. A benemavatkozási bizottság által hozott határozatokkal szemben bizalmatlansággal van a konferencia. A kérdést megoldani és a békét megmeneteni csak a Népszövetségen át és az egyetemes biztonság megvalósításával lehet. Határozott akcióra van szükség a békés nemzetek részéről, hogy a fasiszta hatalmakat meg lehessen fékezni. A második

határozat nemzetközi szerv felállítására vonatkozik, mely alapos propagandát fejt ki a világgözülemény felvilágosítása érdekében. Végül a harmadik határozat egy táviratból áll, amely Largo Caballeronak van címelve és biztosítja őt, hogy az összes munkás és szocialista erőket megmozdítják olyan erélyes kampány érdekében, mely hivatva lesz a spanyol köztársaság érdekeit szolgálni.

Madrid jelenti

A Havas kormánytáborból szerzett madridi jelentése szerint tegnap délután az erős gyalogsági tüzet Guadalajara körzetében váratlan támadás váltotta fel a felkelők részéről, akik a kormány lövészárkai felé vették útjukat. Az ellenséges tüzéség szüntelenül lötte az aragoni utat. A felkelők négyszer is rohmoztak, de mind-

Ha ma, szombaton
vagy
holnap, vasárnap

**Milliomosok
főelárúsítójánál**

GHEORGHE STANOIU
-nál

CLUJ, PIATA UNIRII 7.
sorsjegyet vásárol,

**hétfőn, 15-én
milliomos lehet**

GHEORGHE STANOIU fiókja ezúton is értesíti a n. é. közönséget, hogy holnap, vasárnap egész nap nyitva tart, hogy mindenki beszerezhesse szerencsés sorsjegyet.

Kiutasították Német- országból a Zsidó Távirati Iroda tudósiját

BERLIN, március 12. (Rador.) Smolar amerikai állampolgár-hírlapíró, a Zsidó Távirati Iroda berlini munkatársát kiutasították Németország területéről. Smolarnak három nap alatt el kell hagynia az országot. Smolar a 17-ik újságíró, akit a nemzeti szocializmus uralomra jutása óta kiutasították Németországból.

A külügyminisztérium disz- ebédet adott Seba követ tisztelőjére

Bucuresti, március 12. Ma délelőtt a külügyminisztériumban disztribúciót adtak Jan Seba tisztelőjére. Az ebédet jelen volt a kormány számos tagja, igen sok politikai és diplomáciai személyiség.

LEGUJABB SPORT

Haggibbor-vivók győztek a válogató törversenyen

Cluj, március 12. (Az Uj Kelet tud.) A március 19-22-én Bucurestiben lebonyolításra kerülő Románia-Csehszlovákia vívóversennyel kapcsolatban az országos vívószövetség elrendelte, hogy kerületenként és fegyvernemenként versenyeket rendezzenek, hogy a csehek elleni válogatott vívócsapat összeállítható legyen.

A rendelkezés értelmében ma tartották Clujon a törversenyt, amelyen azonban csak az elismert törvivők indulhattak. A verseny, amelyen öt törvivő indult, a következő eredményeket hozta. 1. Herceg T. Haggibbor 4 győzelemmel, 2. Erős Géza Haggibbor 3 gy., 3. Neufeld Pál Haggibbor 2 gy., 4. Szentkirályi CAC 1 gy., 5. Réthy CAC 0 győzelemmel.

Kardban a vasárnapi oradeai verseny eredményei az irányadók.

FRATERNITAS R. T. NYOMASA, CLUJ

CENZURAT

Posta...
16. Telefon: ...
Helyes...
Az orsz...
A nagy...
Amely...
Mégped...
Tapasz...
Noastra...
De ami...
Még...
szembé...